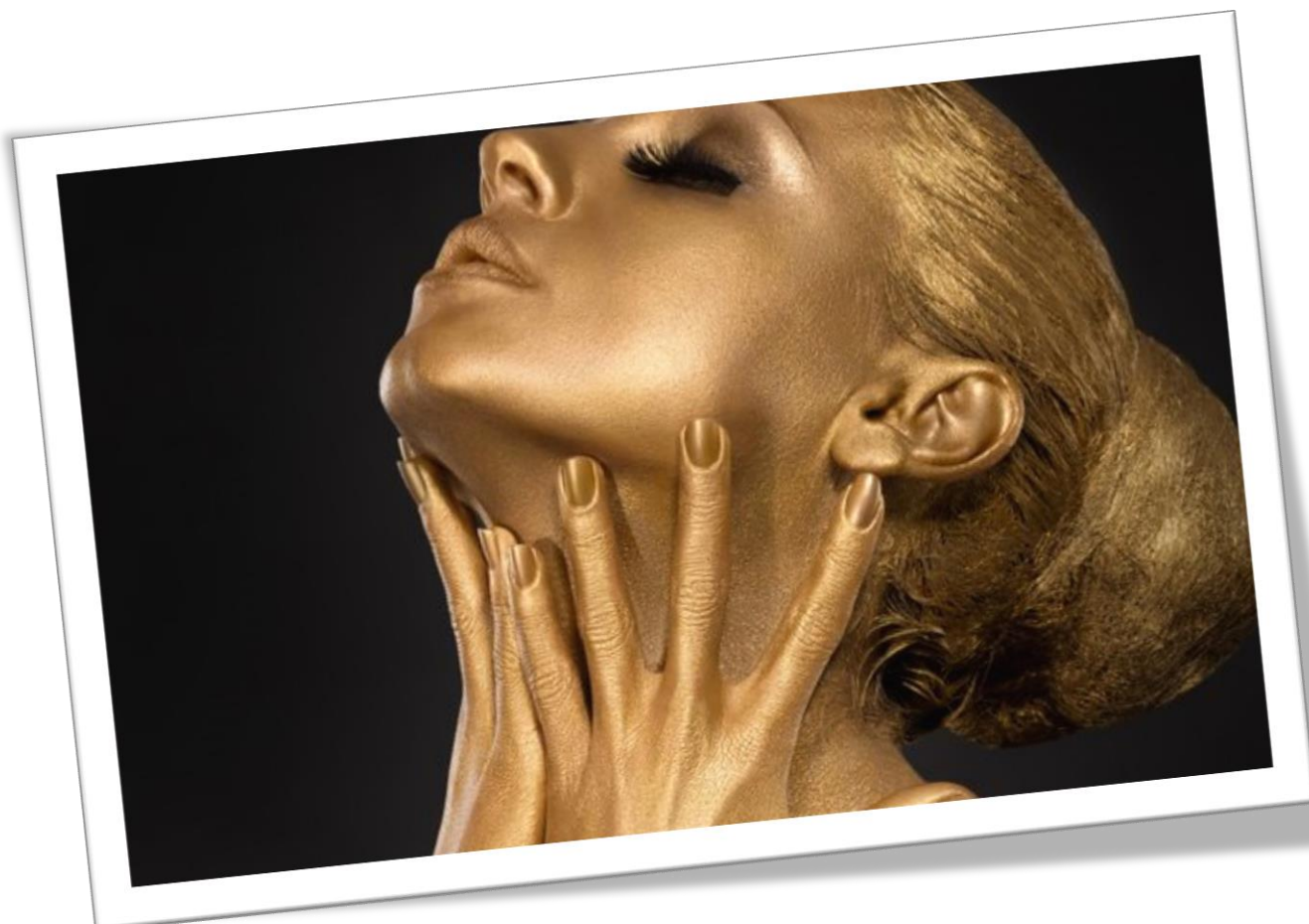

Anja I. Arandelović

ZLATNA KOŽA

PREDGOVOR

Svako zašto ima svoje - jebi ga

beogradski grafit

O L E G

I

Poplavela guzica od većitih batina bila je razlog što sam skoro uvek stajao ili hodao. Zbog upornog stajanja i hodanja svi su smatrali da sam dečak sklon sportu, a to nisam bio ni u predispozicijama, ni u željama.

Batine sam dobijao od babe, redovno, umesto antibiotika, da ne bih porastao u barabu – kao prvo, a kao drugo – zato što je baba bila najstarija u porodici, starija čak i od dede dok je bio živ, pa je najbolje znala kako treba vaspitavati decu. Naviknut na šljage, ćutke sam ih podnosio, ali babi je baš to bilo nepodnošljivo. Ona je bila zadovoljna jedino kada sam priznavao poraz, pa je uvela novi način kažnjavanja – svaku pogrešnu reč plaćao sam žvakanjem ljute papriketine, grcao i davio se, ali lekcija bi bila završena tek kada bi sve suze bile isterane iz očiju i nosa, a srce pulsiralo u otečenim usnama vrisak crvene boje. Tokom seanse produbljivanja odnosa između babe i mene, roditelji su glumili prema već dobro uvežbanom scenariju, a to je izgledalo otprilike ovako:

KEVA: «Filipe, učini nešto (šmrk, šmrk), uništiće dete!»

ĆALE: »Ti joj reci, tvoja je majka.«

KEVA: »Ali Filipe, ti si muško.«

... i tako zavedeni predstavom, najčešće nisu ni primećivali da samo baba i ja odavno završili igru i razišli se cimnuti različitim interesovanjima.

Živeli smo na Vračaru, u jednoj od četiri zgrade koje su imale zajedničko dvorište.

U sredini je bilo drvo na koje sam se popeo jednog letnjeg popodneva kad sam se uverio da nikog nije bilo u blizini. Za razliku od starijih drugova, ja međutim, nisam umeo da siđem. Dok sam sedeo na raskršću grana i gledao niz glatko stablo, nije mi bilo jasno kako sam uopšte uspeo da se popnem, pomalo sam se divio sebi, ali sam primetio da se smrkava. Iznenada sam, kao preko megafona, čuo babu kako me doziva – »Ogi, magarče, valjda ti je jasno da vidim gde si. Smesta da si sišao!« Zažmurio sam i upalilo je, kad sam otvorio oči baba više nije stajala u ulazu zgrade, jedino što se stvorila ispod drveta koje sam odmah, nekako refleksno zagrlio jako, svom snagom. Baba Cica je protresla drvce i ja joj padoh kao dar sa neba, pravo u šake koje su imale dimenzije ašova. Mislim, više bih voleo da sam se sav izlomio, pa da je morala da me neguje, ali to se naravno, nije dogodilo. Za kaznu sam morao da pojedem živu šargarepu od koje mi je bila gora samo ljuta paprika.

Napolju sam se najviše družio sa Marlenom. Bila je lepotica, malo smotana, ali uvek spremna za akciju. O svim planovima dogovarali smo se ispod stepeništa zagrađenog gustim žbunjem. Šifra za sastajanje bila je nešto kao »moram kući«, posle čega bismo odvojeno krenuli ka stepenicama i zašli u skrovište. Sigurno znam da je bio maj jer smo malo pre toga proslavili babin šezdeseti rođendan. Objasnio sam Marleni (poučen ličnim primerom) da živa bića izbacuju sve iz tela, počevši od suza, ako ih nahraniš ljutom paprikom. Predložio sam da kidnapujemo neku mačku iz dvorišta, a ona je rekla »Važi, ja ću to da sredim, a ti donesi papriku«. Sagorele su mi vijuge dok sam smišljao kako da to izvedem jer je baba stalno bila u kuhinji, a u Marleninoj kući nisu jeli ljuto, čudaci neki. Dosetili smo se da bih kidnapovanu mačku mogao da dobijem na poklon, pa je Marlena već sutradan osvanula kod mene sa veštački umiljatim izrazom i mačedom u naručju. Baba je u tom trenutku izašla na terasu, pa ja hitro otvorih vrata roditeljske spavaće sobe da uvedem goste. Neprimetno sam sa venca otkinuo jednu suvu ljutu i kidnuo za društvom. Maca je već bila na podu. Stavio sam papriku ispred nje, ali ova je samo njušnula i gracioznim hodom nastavila ka vratima. Pardon, zastala je za momenat i pomokrila se. E to me je stvarno razbesnelo, uzeo sam papriku i pokušao silom da je nahranim, ali je bezobraznica počela da skiči kao da joj derem kožu. Ubrzo smo sve glasnije čuli topot slona – baba je dolazila u izvidnicu, nežno je otvorila vrata tako da me je tresnula u lakat od čega mi je istog časa utrnula cela ruka. Jauknuo sam od iznenađenja, ali sam odmah dobio šljagu da bih se pribrao i počeo da pričam. Šta da kažem, na itisonu je bila fleka, paprika i maca koja mi je očigledno pojela jezik. »Bitange neotesane, šta radite tu? Ti mala, briši i da te više ne vidim sa Ogijem, a ti ćeš magarče da pojedeš ovu mačku, pa će te njena glad naterati da doručkuješ, ručaš i večeraš žive pacove!«. Marlena je ispupčila lepe crne oči i potpuno se paralizovala, ali nakon pitanja »Šta čekaš, da te izdevetam?«, baba koja je bila uzrok okamenjivanja moje najdraže drugarice, postala je njen perpetum mobile. Marlena je otrčala nezatvorivši vrata, Cica joj je ćušnula mače u ruke, a ja sam morao da ribam itison iako svi znaju da je to ženski posao.

II

U porodici je bilo više podela: prema polu (nije baš bila prednost pripadati istoj grupi kao ćale), prema uzrastu (matorci su bili par, a baba i ja u totalnoj

suprotnosti), prema visini (baba i ćale su bili oho-ho, keva tu negde, a za mene se još nije znalo).

Podela je bilo još mnogo, ali je najvažnija bila prema moći – tu smo u moćnike spadali baba i ja, a u slabiće ostali. U mom životu jedina opasnost bila je Cica. Ipak, u njenom prisustvu osećao sam se zaštićenim od svega ostalog. Objekat njenog maltretiranja postao sam zato što je u meni prepoznala potencijalno doraslo biće.

Svake večeri ulazila je u moju sobu i obrve držala u špic dok se ne bi uverila da sam uradio sve što dečak mojih godina treba da uradi pre spavanja, ali kada bi sela u drvenu stolicu za ljuljanje i počela da hekla, odjednom je delovala umorno. U to doba nekako se transformisala u brižnu baku. I onda bi počela – »Znaš sine, kad sam ja bila mala...« Ni danas ne bih mogao da kažem o čemu se zapravo radilo u tim pričama jer je ova prva rečenica za mene bila nešto potpuno neverovatno, nešto kao formula za nesanicu. Nije bilo načina da poverujem da je baba nekad bila mala. Nisam uspevao da je vidim kao devojčicu. Ponekad bih mogao da je zamislim kao patuljka, doduše vremešnog, a ja bih u odnosu na nju tada postajao nevidljiv. Nevidljivost mi je pružala sve što sam želeo, ali baba je nažalost, bila mala samo u pričama.

Metode koje sam iskusio testirao sam na dostupnim životinjama, a uspešno sam vaspitavao i vršnjake. Možda malo žalim što nisam pronašao nikog čije bi mogućnosti bile uspešno razvijene do mojih sposobnosti, nekog kao babu koja bi sada bila odličan materijal za obradu. Uvek na nogama i uvek besan, spreman da se osvetim baba Cici u svakom čoveku, sve sam dobijao bez mnogo truda. Mali i veliki uglavnom su zazirali od tog autoritativnog stava. Moj uticaj se kasnije nekako i povećao, ali znam da više nisam imao onoliko samopouzdanja kao pre. Tačno se sećam kada je nastupila ta promena jer sam slučajno u kutiji za cipele pronašao papir koji mi je godinama stajao na pisaćem stolu:

Draga baba,

rekla si da ljudi kad umru odu na nebo i odande sve vide, zato ti pišem, znam da ćeš videti ovo pismo.

Rekla si da smrt ne čeka na određenom mestu, nego u određenom vremenu i da svako umire onda kad mora. Rekla si da moraš da napraviš tortu i sad priznaj da si lagala, ipak nisi morala, a možda si i za ono prvo lagala, možda ni to nisi morala, mislim, da umreš. Ako je tako, molim te da se vratiš, ne samo zbog torte, nego i zato što u ovoj kući nikom nije stalo do mene. Niko me ne ispravlja kad grešim. Trudim se da budem i ti i ja, ali mi je teško. Posmatram šta radim i pitam se šta bi ti uradila da si tu. Ipak, ne mogu sam sebe da bijem, a svaki put kad razmišljam o tebi, vidim ručerde koje me čekaju sa svih strana

kao pokretni zidovi i dva venca paprika, jedan koji visi pored šporeta, a drugi oko tvog vrata, na mestu gde ljudi imaju srce, tačno u visini mojih očiju. Ako se ne vratiš, znaj da si zgužvana i odvratna matora zmija i da ću te prebiti kad ti dođem na nebo.

Tvoj jedini unuk Ogi

U zimu smo se preselili u lepši stan u Zemunu. Krenuo sam u drugu školu i stekao nove drugove, ali oni nisu ispunjavali praznine ostavljene iza onih kojih više nije bilo.

III

Kažu da je peti razred prekretnica. Moj slučaj bio je prava potvrda za to. Promena škole u drugom polugodištu nije baš pametan potez. Ocene su mi prenete iz stare škole, ali trebalo je upoznati i osvojiti nastavnike, a vreme za manipulaciju bilo je ograničeno. U starom društvu bio sam vladar, a novi drugovi slušali su moje priče sa uočljivom dozom neverice. Drastično sam omršavio jer keva zbog posla nije stizala da kuva, a nije bila ni naročito sklona. U poređenju sa babinim jelima sve je bilo bljutavo. Hranio sam se nezdravo, a pojeo sam sigurno hiljade pogačica i hamburgera koje sam kupovao u crvenom plastičnom kiosku pored škole.

Matorci su mi predložili da na rođendansku proslavu pozovem nove drugove. Hteo sam i nove i stare, ali onda je roditeljica pomnožila potencijalni broj gostiju sa tri do pet sendviča i rekla da moram da se opredelim samo za jednu ekipu. To me je toliko uvredilo da sam demonstrativno odustao od proslave. Moj je bio rođendan i ako nisam mogao da ga provedem kako sam ja hteo, odlučio sam da ga uopšte i ne bude. Keva nije odustala od proslave za odrasle jer je njih imala da pomnoži sa dve, tri sarme, a to je za nju bila prava mera požrtvovanosti za sina jedinca. Nije dolazilo u obzir da trpim takvo ponašanje, pa sam isplanirao da u datom intervalu budem odsutan i sve aktere dovedem u neprijatnu situaciju. Jesam, časna reč, ali pre nego što sam hteo da klisnem, iznenadiše me prvi gosti i bio sam potpuno upropašten. Nastavili su da dolaze, čestitali mi i mada već odavno nisam bio mali, gladili me po kosi i mastili je šakama koje su ko zna šta radile pre dolaska kod nas. Pokloni koje su donosili bili su odabrani tako da se dopadnu matorcima, a svaki je sadržao čokoladu ili

bombonjeru, to je od kada pamtim bilo nešto kao klasika. Svaki gost razvlačio je usta u izveštačen osmeh i ja bih mu za uzvrat nemilice poslao isti takav. Pokloni su bili neupotrebljivi. Želeo sam da bacam jedan po jedan čim bi ih oslobodio ambalaže, ali sam ih slagao na krevet jer je neki štrumf mogao da uđe u sobu, tek da ispljune koju mudrost praćenu značajnim klimanjem bundeve, nešto kao »Imao sam i ja dvanaest godina, tačno znam kako ti je«. Ako bi do takvog upada došlo, neželjeni posetilac bi mogao da vidi nered, to bi bilo nepristojno, a sliku pristojnosti sam mogao da pružim. Bar sam toliko dugovao babi.

U tom nezadovoljstvu bljesnula mi je genijalna ideja. Okupao sam se i obukao pidžamu, jedinu celu i lepu koju sam imao, žutu sa plavim ramflama. Otišao sam u dnevnu sobu i poželeo gostima laku noć da bih im uskratio mogućnost da se u odlasku pojedinačno pozdravljaju sa mnom. Vratio sam se u svoje carstvo i junački okrenuo ključ u bravi. Zavrnuo sam rukave i nogavice i bacio se na posao. Otvorio sam nekoliko čokolada i jednu bombonjeru, napravio vozić tako što sam ih poređao na radijator. Sve što sam mogao sklonio sam sa poda. Kad se kompozicija otopila, spustio sam je, deo po deo, namazao stopala i šake čokoladom, a zatim četvonožnim hodom čokoladirao itison sve dok sam imao materijala. U to vreme isključenja struje bila su veoma česta, pa sam imao celu fioku, skladište za sveće koje su matorci kupovali uvek kad su ih nalazili jeftino. Izabrao sam par sveća i počeo da ih topim nad prstima otisaka, gde treba da se nalaze nokti i tako sam postigao da prizor pruži utisak prisustva i muških i ženskih ruku i nogu. Ostatkom sveća tačkasto sam ukrasio prazan prostor. Seo sam u drvenu stolicu za ljuljanje i podigao sve četiri u vis – četiri moje čokoladne. Sreća koja me je tada podilazila ne može se ugurati u reči. Poželeo sam da oližem prste, ali nisam jer je čokolada imala primese sadržaja sa poda. Kad mi je postalo hladno, ustao sam da uzmem jorgan i otključam vrata tako da sam ih malčice umazao, a i vrata od ormana i jorgan. Vratio sam se u babinu stolicu, ali sam ostavio upaljeno svetlo da bih još uživao u čarobnoj kreaciji. Probudiše me koraci. Keva je ušla, zinula reflektorima, ali pošto je ukapirala da je zanemela, izašla je. Zadovoljno sam se protegao. Čokolada koja mi se skorila na dlanovima i stopalima, otpadala je u delićima. Ponovo sam čuo korake. Poznate, ali druge. To je bio ćale koji je postupio identično kao njegova prethodnica – drugi koraci, priča ista. Naučio sam ih pameti. Kad su se povratili mogli su da se ljute i ljute, ali ja nisam učestvovao u tim govornim vežbama i ništa mi nisu mogli. Jedino polje njihovog delovanja bile su reči. Glupe i nemoćne, prgave reči. Pozvali su kućnu pomoćnicu babine prijateljice. Međutim, nije umela da reši problem. Zbog nje smo morali da išćupamo itison i postavimo parket koji se zove brodski pod koji uopšte ne podseća na babu.

IV

Od kolenke pa do groba najteže je đачko doba. Źiveo sam sa ćaletom u mislima, a sa kevom u stanu. Uzrok je bio ćaletov pronalazak druge drage. Taj šmokljan koji za deceniju moje svesnosti i više, nije uspeo da stisne dupe i uspravi se dok hoda, da sa stadijuma majmuna pređe na stadijum ćoveka, postao je odvaŹan i odvezao kola. Jedino sam zbog njih Źalio što je zaboravio mene. Hteo sam da odem kod te njegove i objasnim joj da ćale ne bi bio sa njom da je baba Źiva i to sigurno ne zato što je u babu bio zaljubljen, nego zato što je bio plašljivac, ali kad sam razmislio odustao sam jer ni mi ne bismo znali šta da radimo sa takvim ljigavcem.

Siguran sam da su matorci rastanak odigrali perfektno, kao i sve uloge do tada, ali ne znam kako je taćno bilo jer se glavno desilo u vreme mog odsustva od kuće, odnosno prisustva u školi. Naredio sam sebi da kevu nikada ne pitam o tome da ne bi pomislila da patim ili tako nešto. Kreten me je povremeno zvao telefonom. U poćetku mi nije bilo jasno zašto pošto nikad nismo razgovarali dok smo Źiveli zajedno, ali shvatio sam da je to bio deo taktike kojom je hteo da ostavi utisak na novu Źrtvu, da pokaŹe koliko je privrŹen roditelj uprkos svemu. Znam da nas ima ovakvih i onakvih, ali ne razumem osobe koje mogu da se spoje sa nekim ko je već ostavio partnera i dete. Šta im je garancija da se njima neće dogoditi isto? Onaj moj ker je sa novom Źenom dobio i novo dete i ništa novo – krenuo dalje, za nekom još mlaćdom, ali u drugi grad. Trag mu se tu gubi, a ja nisam istraŹivao jer me baš bolelo uvo – ako nisam mogao da imam savršeno porodićno stablo, više sam voleo da imam panj.

Keva se prolepšala, valjda je prvi put osetila znaćaj slobode. Nismo smetali jedno drugom iako se oko toga nismo mnogo trudili. Nastojao sam da budem odlićan đak zbog raznih privilegija. Recimo, da ne bih morao ništa da radim jer bi mi to zaokupljalo termine namenjene ućenju, da bih dobijao razne poklone i da ne bismo razgovarali o školi. Nisam imao kredite kod svih nastavnika, pa sam bio prinuđen da se snalazim na razne naćine. Pegavoj Dragani koja je za tromesećje prepisivala stanje iz dnevnika na neke cepkane fotokopije, kupovao sam mirišljave gumice i blokćice da bi mi upisala Źeljenu ocenu. Dešavalo se da i sam dopišem po neku, a to sam izvodio iskljućivo na ćasovima fizićkog.

Nastavnik nikada nije ulazio u zbornicu. Ubećdivao nas je da su mu odmori jedina prilika za razgibavanje, a u stvari, nije odlazio jer bi pomorio celokupan nastavni kadar. Zvali smo ga Tvor. On je uvek slao redara da donese dnevnik, a

ako je redar bio dobar đak, ja bih mu klimanjem glave dao znak da sa dnevnikom ode u muški WC. Pošto Tvor ipak nije bio reprezentativac, a nije hteo to da prizna, neizostavno je koristio upisivanje odsutnih kao izgovor za predah. Tik pre nego što bi posustao čekajući redara koji nikako nije dolazio, ja bih se javio da odem da ga potražim. Nastavnik bi zahvalno, stidljivo skrivajući uftanje kao Alisa u Zemlji truda. sigurnim korakom poveo učenike u salu. Ja bih istog trena otišao u WC gde su me čekala dva verna druga – redar i dnevnik. Srce mi je gručalo u pluća kao da hoće da ih raznese po čitavom spratu, ali uspeo sam. (Nekoliko puta.) Po obavljenom poslu, redar se vraćao na čas i objašnjavao kako se zadržao jer u zbornici nije bilo dnevnika pa je morao da ide u kabinet biologije jer smo taj čas imali prethodno, a nastavnik je zadržao dnevnik. Ja sam ostajao još malo, da se prizovem, a zatim bih se pridružio razigranom stadu rekavši da nigde nisam mogao da nađem ni druga ni dnevnik. Nastavnici su bili ubeđeni da odlični đaci nisu sposobni za loše postupke i nikad nisu sumnjali. Saučesnike sam obavezno nagrađivao jer nisam bio siguran da li bi se izložili riziku zbog novajlije. Izgleda, međutim, da im je najveće zadovoljstvo zapravo donosilo prepričavanje akcije, a to je podizalo rejting i njima i meni, mada meni malo više, a sirotan, nisam pričao jer u početku nisu verovali u moje priče.

Svi naši manevri prolazili su neopaženo jer smo imali razrednog starešinu koji je bio potpuni flegmatik. Predavao je hemiju i samo ga je ona zanimala. Nadimak mu je bio Kasa jer je imao izbačenu i četvrtastu donju vilicu. Dok je predavao koristio je metalni pokazivač koji je nekad bio antena. Kad bi prozvaio učenika, ovaj bi morao da dođe do periodnog sistema koji je visio preko dela table. Dok bi osuđenik prilazio, Kasa je koristio priliku da uvuče pokazivač kroz kragu i počesa leđa koja su ga nekako uvek svrbela. Ka prozvanom je usmeravao onaj deo pokazivača koji je upravo izašao iz košulje. Hteli ili ne, svi su morali da prihvate pruženi pokazivač. Kasa je davao visoke ocene za koje smo samo mogli da mu zahvalimo. Bio je praktičan, nije hteo da se opterećujemo uspehom, nego hemijom. Ipak, posle svakog časa kod njega, razgovarali smo da li ga leđa svrbe zato što se ne kupa ili onako i da li je kraj pokazivača u svakom slučaju prljav jer ga drži stotinu ruku koje se znoje. Možda je čovek samo jednom upotrebio češagiju, pa ga sad stalno svrbe leđa jer se zaprljao i svaki put kad se češne još više se zaprlja. Kasi nije bilo moguće odrediti godine, bračni status i sav je bio neodređen, verovatno su rasprave zbog toga imale pretenziju ka večnosti. Ta misterija o štapu nas je opsedala, a u njenom rešavanju su učestvovali i oni koji nikad nisu čuli za higijenu.

Nevidljive kandže grebuckale su mi grlo. Taman zaboravim taj fenomen, a ono sve jače. Strahovao sam da mi se svete demoni mačaka koje sam zlostavljao. Nikome to nisam mogao da kažem, ali keva je primetila da često kašljem i predložila mi da odem kod doktora, a to sam i sam hteo. Doktor mi je predložio da odem na šišanje krajnika. Keva se rasplakala kad je čula. Nije znala kako da postupi jer nikada nisam bio u bolnici. Dodatno je zbunjivala moja neustrašivost i to što sam je težio, tako da se na kraju nije znalo ko je čije dete. Otišao sam da spavam kao i svake druge večeri, ali dok je telefonirala koleginici čuo sam zabrinutost u njenom glasu. U poslednje vreme počeo sam da je doživljavam kao prijatelja, prosto zato što se nije izjašnjavala kao neprijatelj. Utoliko mi je bilo teže da joj oprostim kukavičluk. Ipak, nisam ustao jer nisam imao utisak da bih nešto mogao da promenim. Probudila me je lupnjava sudova iz komšijske kuhinje, a bila je subota. Kevu sam spazio na kauču u dnevnoj sobi, usnulu i onako u odeći utisnutu u kauč, a ovakva slika bila je prvenac u mom pamćenju. Doneo sam ćebe iz njene sobe i zamahnuo da je pokrijem, ali tada se probudila i odmahнула rukom kao da tera muve. Ne mogu da odredim da li se raznežila zbog ukazane pažnje ili joj je ostalo od noći pre toga, uglavnom, oči joj opet curnuše. Uspravila se u sedeći položaj i rekla da moramo ozbiljno da razgovaramo. Seo sam u fotelju naspram nje. Detaljno me je uputila u slučaj ćerke njene drugarice koja je posle operacije krajnika satima povraćala krv. Naglasila je da možemo da potražimo neki prirodan lek. Najsugestivnije što sam umeo, odgovorio sam joj da se to neće desiti i da neće ni primetiti da nisam bio kod kuće. Kratkim ćutanjem proizvela je efekat dramske pauze. Nastavila je rečima da zna da sam izgubio dve značajne osobe i da možda nije pravi trenutak da ostanem i bez krajnika. Ćtao sam da ne bih eksplodirao jer sam odlično znao šta sam izgubio i nije mi bilo potrebno da me bilo ko podseća. Setio sam se da je baba govorila da kada se dve stvari dese, mora da se desi i treća. Ako su krajnici mogli da zatvore krug gubitaka, tim pre sam bio spreman da zapečatim priču o lišavanju. Što se kevinog naklapanja tiče, ono je bilo samo deo pripreme za pitanje da li želim da mi kupi kuće. Nisam bio lud za životinjama, ali što bih se protivio još jednom podaniku.

Bio sam u osmom razredu tog ponedeljka kada sam otišao u Klinički centar. U sobi je bilo još pet tipova, manje više mojih godina. Operisani, ne propuštajući priliku da se prave važni, upućivali ostale u ono što ih čeka. Lako sam se uklopio i sprijateljio sa prisutnima. U utorak me je medicinska sestra odvela u

ordinaciju, doktor mi je rekao da zinem i pregledao me metalnom, rebrastom kašikom. Posete su bile dozvoljene utorkom, četvrtkom i subotom, pa su me tog dana obišli drugovi iz škole, stare škole i keva sa koleginicom čija je ćerka povraćala krv. Svašta su mi doneli, naročito ono što obično tražim, ali ne dobijam jer su prilike obične. Operisali su me u sredu ujutru i pošto je sve bilo u redu, obećali su da će me otpustiti u ponedeljak. U međuvremenu je proglašena epidemija gripa, a bolnica je pretvorena u karantin. Nije bilo tako strašno, igrali smo karte, slušali muziku i izigrali Julije jer su svi koji su dolazili u posetu, nemoćno ostajali ispod prozora.

Zbog tih okolnosti boravak mi je bio produžen bednih četiri dana. Priznajem da me je nerviralo što skoro ništa nisam mogao da jedem jer sam već bio mršav, a pošto nisam devojka, više mi se sviđalo da budem krupniji, ali nikako nije išlo. Kući sam otišao u petak, a u subotu ujutru me je probudio neki nepoznati zvuk. Do fotelje sam stigao skoro žmureći i prilično sam se iznenadio kad sam na stolu video pletenu korpu i u njoj kuće sa žutom mašnom umesto ogrlice. Pas je bio rase džukac, crn sa belim šapama. Uzeo sam ga i smestio u krilo gde se udobno i momentalno ukakio. Zašto li su uvek meni dopadala ta nekontrolisana bića? Koliko sam se samo mučio da ga dresiram. To čudo me je učinilo robom – šetnje, hrana, vakcine, ali osećao sam se korisno. Jeo je sve i na svakom mestu još kao beba, pa sam ga nazvao Brljavko. Sve sam mu tolerisao jer sam i ja bio svojeglav, a čuo sam da su kućni ljubimci ogledalo svojih vlasnika. U društvu sam postao senzacija jer sam svima dopuštao da gnjave Brlju, a on je uživao da bude u centru pažnje. Tada sam baš završio osnovnu školu i mada sam očekivao da će mi laknuti, shvatio sam da žalim zbog toga.

Eto, smatram da su to najznačajniji događaji koji su uticali na formiranje moje ličnosti. Ako nemate ništa protiv, želeo bih mi napravite amajliju na licu mesta i da otkažemo buduće seanse jer nemam više para.

DAVID

I

Oblačno aprilsko jutro ispred hotela Moskva. Sredovečan čovek neupadljivog izgleda zaustavlja taksi, plavi Pežo 405.

DAVID: (taksista) Dobro jutro.

X: Dobar dan, može li do Perasta?

DAVID: Molim?

X: (Prevrće očima, pa sebi u bradu) O bože! (Davidu u brk) Može li do Perasta?

DAVID: Kako to mislite?

X: Mislim metaforički! Kako mislim, pa tako kao što kažem, imate li Vi problema sa sluhom?

DAVID: Ne, izvinite, nego zvuči neobično. Ima efikasnijih, jeftinijih i bezbednijih načina da stignete do tamo, zato se čudim.

X: Ja sam izabrao ovaj način, to je moje pravo, a Vi mi zaboga samo odgovorite može li ili ne može.

DAVID: Izvolite u vozilo, naravno da može, samo što mi se ovo prvi put dešava pa sam pomalo zbunjen. Samo da se javim ženi (uzima mobilni telefon i bira broj). Mašo, ja sam. Svi ste OK, a? Super. Slušaj, vozim čoveka u Crnu Goru. Ne znam, nikad nisam imao ovu turu, ali čućemo se usput. Ma ne brini, ako mi nešto zatreba, kupiću. Ajde sad. (Prekida vezu i upire pogled u mušteriju.) Prtljag?

X: Nemam.

DAVID: Nemate?

X: Idem samo da pogledam kuću koju želim da kupim, ako mi se dopadne prebaciću novac sa svog računa na račun vlasnika i završen posao. Nema razloga da ostajem i ako nemate ništa protiv, vratio bih se sa Vama, odmah posle toga.

DAVID: Pa, bolje će mi biti da se vraćam u društvu nego sam.

X: Onda, možemo da krenemo?

DAVID: Krećemo, nema problema. (Okreće ključ, daje gas i kreću.) I tako, Vi ste znači, rešili da kupite kuću?

X: Da.

DAVID: Vidim da niste baš pričljivi?

X: A ja vidim da ste Vi sušta suprotnost.

DAVID: Nema problema, mogu ja da ćutim sve vreme ako Vam to više odgovara.

X: Uopšte to nisam rekao. (David uzdiše, ali ne nastavlja razgovor, procenio je da inicijativu treba da prepusti mušteriji.)

X: (Posle samo nekoliko minuta) I, koliko već dugo taksirate?

DAVID: Sedam godina.

X: Rekao bih da smo vršnjaci. Bavili ste se i drugim poslovima?

DAVID: Ne znam, izgleda da se uvek bavim istom profesijom, samo na različite načine.

X: Postavio sam obično pitanje, ali ako Vas je ono navelo da filozofirate, molio bih da zaboravite šta sam pitao.

DAVID: OK. Zaboravljeno. A Vi, čime se bavite?

X: Građevinac, stara škola.

DAVID: I, kako ide?

X: Kako kad, uglavnom je naporno.

DAVID: Izvinite što se mešam, ali ako je teško, zašto ne promenite profesiju?

X: Baš, u ovim godinama. A i dobre su pare.

DAVID: Razumem, danas su pare važnije nego ikad, a nije mnogo poslova koji su dobro plaćeni.

X: Tačno. Kako je kod Vas? (Pripaljuje cigaretu, a nije ni pitao da li je pušenje dozvoljeno.)

DAVID: (Ne reaguje na paljenje cigarete pošto je pušenje dozvoljeno.) Zavisi od vremena.

X: Da li to treba da shvatim filozofski?

DAVID: Kako hoćete. Samo filozof može u svemu da pronađe filozofiju. Način na koji nešto razumete u istoj meri govori i Vama koliko i o onome ko je izrekao stav.

X: Evo, opet Vi! Znae šta, ja naporno radim, vredan sam čovek, postavljam jednostavna pitanja i očekujem jednostavne odgovore, a od tih Vaših me boli glava. Očigledno je u svakom slučaju da niste običan vozač.

DAVID: (gleda se u retrovizoru.) Nisam običan.

X: Pa šta je to s Vama?

DAVID: (Kao da se dvoumi.) Ja sam psiholog.

X: Pa vidim ja, to Vam je znači hobi?

DAVID: To mi je profesija.

X: S poštovanjem gospodine, ali da Vam je to profesija, zar biste sada sedeli za volanom?

DAVID: Zašto da ne? Ne mislite valjda da se svi bave onim za šta su se školovali?

X: Tu ste u pravu, ali ipak – završiti fakultet da biste bili vozač?

DAVID: Fakultet sam završio jer me je zanimalo ponašanje ljudi i veza tog ponašanja sa osećanjima i razmišljanjima. Mislio sam da ću se time baviti, a taksiram jer moram da izdržavam porodicu. Ovaj posao mi pruža više mogućnosti za to nego što bi mi pružio posao psihologa. Više volim da budem svoj gazda nego da robujem radnom vremenu, a verujte mi da i ovde u kolima imam na raspolaganju ogromnu riznicu karaktera. Neke mušterije postale su mi prijatelji, a neke pacijenti.

X: Zvuči zanimljivo, izgleda da sam izabrao pravi taksi za dugo putovanje. Kod Vas čovek, znači, plati jednu uslugu, a dobije dve?

DAVID: Ko kaže da naplaćujem samo jednu uslugu, niste pitali za cenu pre nego što ste ušli. (Obojica se nasmešiše i primećuje se da je atmosfera znatno opuštenija nego u početku. Spontano prestaju da pričaju, David uključuje radio. Čuje se lagana muzika i nastavljaju put rasterećeno, našli su zajedničku frekvenciju.)

II

Sunčano podne. David vozi – ni brzo, ni sporo. Razlivaju se zvuci muzike Bendžamina Britna. X je udobno zavaljen, glava mu je pala na desno rame, a prozor mu gnječi kosu i kvari frizuru. Donja vilica mu visi kao da je atrofirala. Hrče kao traktor. Pluća mu se naizmenično duju i vraćaju na mesto, nesklad očekivanog i zatečenog prizora s obzirom na brižno doteran izgled. Zvoni mobilni. Ustvari, pre bi se moglo reći da pišti. X skače i udara tikvom u krov auta. Kažiprstom briše balu koja je htela da curne.

DAVID: Da? Čao. Super, a vi tamo? Nemam pojma, za dva, tri sata. Važi, ajde. (Prekida vezu.)

X: Ja sam izgleda malo dremnuo.

DAVID: Izgleda.

X: Toliko sam gladan. Sanjao sam da čerečim pile.

DAVID: Ako ne žurite, možemo da stanemo negde, da nešto prezagajimo.

X: Važi, ja častim.

DAVID: Ne, ja častim. Vi platite, a posle ću Vam to odbiti od računa.

X: Pošteno.

DAVID: Učlanjeni ste u Demokratsku?

X: Molim?

DAVID: Ništa.

X: Šteta što sam zaspao. Uživam da posmatram predele kroz koje prolazim, tako su lepi.

DAVID: To možete i iz voza ili autobusa.

X: Ne mogu onako kako želim. Gužva mi smeta. Ovako mogu da zamolim vozača da uspori ili ubrza, a onako nema šanse.

DAVID: Znači, Vi nemate auto.

X: Imam, ali za gradsku vožnju. Reno pet. Ne mogu dugo da vozim. Nemam toliko koncentracije da bih mogao da je rasipam.

DAVID: Ali to sigurno nije glavni razlog što ovako daleko idete taksijem? Ili se varam?

X: Ne varate se.

DAVID: Ali Vi mi nećete reći o čemu se radi?

X: Pa, osećam se nelagodno. Ako izuzmemo moje spavanje, poznajemo se nešto više od pola sata. Ne znam ni kako se zovete, a treba da se ispovedam.

DAVID: Zna li ime sveštenika kome se ispovedate?

X: Ne ispovedam se.

DAVID: Niste grešni?

X: Nisam vernik.

DAVID: Pa onda?

X: Kako se zovete?

DAVID: (Pružajući desnicu saputniku.) David.

X: (Rukuje se sa Davidom.) Kris.

DAVID: Kris?

KRIS: Kristijan, ali niko me tako ne zove.

DAVID: OK.

KRIS: Možda bismo mogli da pređemo na »ti«?

DAVID: Važi.

KRIS: Volim da putujem ovako zato što hoću da znam da sam u sigurnim rukama i uvek mogu da promenim vozilo. O tebi ne mislim ništa loše, inače ti ovo ne bih rekao.

DAVID: Bogami lepo.

KRIS: Imaš porodicu?

DAVID: Ženu i dve ćerke.

KRIS: Ja od svega po jednu.

DAVID: Kako se zovu?

KRIS: Zašto je to bitno?

DAVID: Nije bitno, ali svako ime nešto znači. Stalno pokušavam da provalim da li imena određuju osobe koje ih nose i mogu ti reći da tu ima nečega.

KRIS: Dokaži mi. Evo, šta na primer znači moje ime?

DAVID: Hrišćanin.

KRIS: Pa ne bih baš rekao da ima mnogo veze sa mnom.

DAVID: Možda na prvi pogled, ali Hrišćanstvo je vera, a ti kao onaj koji ne veruje opet imaš odnos prema veri, veruješ da je ispravno ne verovati.

KRIS: Može biti.. A šta znači tvoje ime?

DAVID: Voljen. Dakle, kako ti se zove žena?

KRIS: Ljilja.

DAVID: Eto vidiš, Ljiljana je ime nastalo od naziva za cvet, Ljiljan. Jel' ti žena nežna?

KRIS? Nije.

DAVID: Znači nije?

KRIS: Ne kažem to, nego da Ljilja nije nadimak od Ljiljana nego od Staljinka. (Muk. Krisu je neprijatno. Uzima kutiju cigareta i pruža Davidu. Ovaj odmahuje glavom.)

DAVID: 'E si nekom do sada dao ime?

KRIS: Sestra će uskoro da mi se porodi. Nosi dečaka. Hoće da ja kažem kako da se zove. Rešio sam da bude »Darko«. A, šta misliš?

DAVID: Bolje ne.

KRIS: Što?

DAVID: Zato što sadrži imenicu »dark«, a to na engleskom znači mrak. Šta će ti mračan sestrić?

KRIS: Svejedno, ovo nije Engleska.

DAVID: Još gore, kod nas je to ime izvedeno od reči dar. Dar je poklon, a znaš kako kaže poslovice – »poklonu se u zube ne gleda«! Mogao bi da ima kvarne ili u najmanju ruku krive zube.

KRIS: Pa šta predlažeš?

DAVID: Predlažem da prvo vidiš dete, a onda ćeš znati koje mu ime pristaje.

KRIS: Ti si potpuno manit čovek, šteta što znanje iz psihologije ne možeš da primeniš na svoj slučaj. Ipak, neće škoditi da probam tu tvoju tehniku. (Odlazi u mislima, sigurno traži sestrića, negde u trećoj nedelji vremena koje dolazi.)

III

Iako nevidljivi posmatrač, Vaš pisac i te kako ima dušu, zato je ostao u Kotoru i provodio se za svoj groš do iznemoglosti, kada se ponovo pridružio subjektima. Film se odavde nastavlja: Perast, predvečerje.

KRIS: Nadam se da si se dovoljno odmorio. Ako nisi, možemo da krenemo sutra.

DAVID: Ma jok, ja inače malo spavam, a kad je već gotov posao, zašto da otežemo? (Ulazi u kola i iznutra otključava vrata sa suprotne strane. Kris se saginje, seda i na zadnje sedišta baca aktovku koju je u odlasku držao među nogama. Istovremeno zatvaraju vrata i kreću.)

KRIS: Bili smo efikasniji nego što sam mislio.

DAVID: I brži nego što sam ja mislio.

KRIS: Nadam se da mi ova radost neće biti pokvarena kad stignemo u Beograd i kad mi budeš rekao kolika je cena ovog zadovoljstva.

DAVID: Možeš samo da se nadaš.

KRIS: Sad kad sam završio glavni deo posla, možemo da razgovaramo i o ovom delu aranžmana.

DAVID: Šta si se opteretio, daćeš mi koliko budeš imao i gotovo.

KRIS: Ti mora da si blesav. Sve što imam da ti dam za običnu vožnji do mora i nazad?

DAVID: Pa nego? I ja sam sve vreme koje sam danas imao na raspolaganju dao tebi. Jadniče, izvini, sav si se izobličio od straha. 'Aj sad lepo prestani da gnjaviš i promeni temu, važi?

KRIS: Dobro, evo, kolike su ti ćerke? Idu u školu?

DAVID: Jok, odrasle su. Imam ih još iz mladosti. Bliznakinje.

KRIS: One što su iste ili one što nisu?

DAVID: One što jesu.

KRIS: Pa kako ih razlikuješ?

DAVID: Pa lepo, po odeći. Zezam se, imaju potpuno različite karaktere.

KRIS: Ne mogu da verujem.

DAVID: Znam. Imam jednog prijatelja, svake nedelje ga vozim u pozorište.

Opsednut je mojim ćerkama. On je ubeđen da oblik glave i crte lica određuju karakter i nikako mu nije jasno kako mogu da budu iste, a različite.

KRIS: A tebi jeste?

DAVID: Čitao sam tekst o tome da su deca koja su sama, svestrana, a ako u porodici ima više dece, uglavnom su različita jer se svako trudi da razvije onu crtu ličnosti koja nije izražena kod ostalih. Tom, nazovi individualnošću, isključuju konkurenciju. Neka vrsta borbe za opstanak.

KRIS: Zanimljivo.

DAVID: I ne samo to. Razmisli o ljudima koje poznaješ. Ako imaju braću ili sestre, da li se, u najmanju ruku, bave istom profesijom?

KRIS:(Posle kraće pauze.) Uglavnom ne.

DAVID: Pa da.

KRIS: I, čime se bave tvoje ćerke?

DAVID: Jedna studira, a druga radi sa majkom u radnji.

KRIS: Prodavačice ili vlasnice?

DAVID: Ma ne u prodavnici, imaju radnju za šivenje, samo što se to više nekako svodi na hobi koji ja finansiram.

KRIS: Baš me čudi. Danas kad je standard tako nizak, logičnije je da ljudi šiju nego da kupuju (ironično).

DAVID: Siguran sam da ljudi to i rade, ali ove moje šiju odelca za lutke. Žena za sve vrste, a Sara isključivo za barbike. Knjižare i dečji butici joj stalno traže robu, ali to posle mesecima stoji u izlogu, a niko neće da plati kad preuzme, nego tek kad proda. Da joj majka nije lujka možda bismo uspeali da je ubedimo da radi nešto korisno, ali pošto su slične, nema govora o tome.

KRIS: Onda je ona druga što studira sigurno sličnija tebi? Ta ti je ljubimica?

DAVID: Nijedna mi nije ljubimica. One su obaveza koje nikako da se oslobodim.

KRIS: I ja se ponekad tako osećam.

DAVID: Mislio sam da je onima koji imaju manje dece lakše, po principu – manje dece, manje muke.

KRIS: Da, kako da ne. To je zabluda. Svaki normalan čovek voli da prepozna nešto svoje u detetu, a ako se razočara, roditelj jednog deteta gubi svaku nadu.

DAVID: Zvučiš razočarano.

KRIS: Zato što se tako osećam. Svi kvaliteti koje sam joj pripisivao dok je bila mala, redom su nestajali, kao javom odnet san. Da nema moj antički nos, pitao bih se čija je uopšte. I ako hoćeš da znaš istinu, jedan od razloga što ne putujem svojim kolima je to što ih je gospodična zdipila još sinoć i nije se pojavila do ujutru. Sad zamisli kako bi bilo da nekom prijatelju tražim auto na zajam i to u šest ujutru, a svi znaju kakva je. Šta bih mogao da izmislim?

DAVID: A sad zamisli da imaš dve takve.

KRIS: Imaj milosti. Ponekad poželim da uopšte ne mislim, kao sad, na primer.

DAVID: OK. Onda mogu da uključim muziku, da obojica predahnemo.

KRIS: Može.

DAVID: Samo nemoj da mi ne zaspiš jer onda nema ništa od mog predaha. (Zamišljeni Kris je prečuo komentar. David uključuje CD plejer. Bendžamin Britn, drugi pokušaj. Uspešan.)

Bledo predvečerje u blizini Požege, povratak još uvek traje. Omanji pas istrčava na put. David naglo koči i uspeva da izbegne tragediju. Glasno udiše i oslobađajuće izdiše. Čelo mu je osrebreno znojem, ali nastavlja da vozi.

DAVID: Ovo je stvarno bilo za dlaku. Ne mogu da verujem da mu ni dlaka ne fali s glave.

KRIS: Svaka čast za reflekse. Sve se desilo tako brzo da mi je pola promaklo.

DAVID: Sve je OK. Nisi propustio ništa dragoceno.

KRIS: Ionako se uzdam isključivo u intuiciju. Šta misliš, da si pregazio kuće, da li bi se ponovo rodio da proživiš njegovu sudbinu?

DAVID: Veruješ u reinkarnaciju?

KRIS: To ne znam, ali pitam čisto jer se mnogo priča o tome. Čitao sam toliko zapanjujućih članaka da je teško poverovati da je tako nešto moguće, a istovremeno, toliko su ubedljivi da je teško ne poverovati.

DAVID: U pravu si, o tome se mnogo priča. U svakom slučaju, ostavlja dovoljno prostora za manipulaciju zato što smo prilično neupućeni. Što se mene tiče, mislim da postoji samo jedan momenat, ali nekako na različitim talasnim dužinama. Nešto kao da svako treba da uzjaše trenutak i putuje kroz vreme. Ako čoveka čini određena energija, a vreme trenutak, znači da od različitih frekvencija zavisi da li će neko biti svestan sebe ovog ili onog časa, odnosno ovog ili onog života, ako baš hoćeš.

KRIS: Naravno da neću pošto ništa ne razumem, ali mogo bi da vratiš ruku na volan.

DAVID: Misliš da ne mogu da kontrolišem situaciju jednom rukom?

KRIS: Ne mislim i ne provociram, samo te ljubazno molim da staviš ruku gde joj je mesto.

DAVID: OK! Ruka vraćena, nemoj da paničiš. Neću da ostanem bez mušterije.

KRIS: O da, takva opasnost ti zaista pretila u ovoj nedodžiji.

DAVID: Nikad se ne zna.

KRIS: Ponekad se i zna.

DAVID: Kao sada?

KRIS: Kao sada.

DAVID: Saopštavaš mi da mogu da radim sve što te izluđuje i da me uprkos tome nećeš napustiti? Ne razumem šta dobijaš time, mada zvuči romantično. Da nisi mazohista?

KRIS: A da ti nisi sadista, pa da obojica uživamo?

DAVID: Izvini, ali nisam.

KRIS: Praštam ti jer ne znam šta bih da jesi. A šta dobijam? Pa dobijam priliku da vidim da li ćeš zloupotrebiti to što znaš, a time dobijam priliku da vidim kakav si.

DAVID: O-ho, i ti si psiholog?

KRIS: Ni slučajno! (Ritual pripreme za trovanje nikotinom.)

DAVID: Deluješ toliko uvređeno da bih i ja mogao da se uvredim što tako potcenjuješ moju profesiju.

KRIS: Ma nije mi to bilo na kraj pameti. Hteo sam samo da kažem da sam sasvim običan i da nemam vremena za bavljenje bilo čime što zahteva temeljnost.

DAVID: Opraštam i ja tebi i sad smo kvit, na pozitivnoj nuli.

KRIS: E baš lepo.

DAVID: Voleo bih da i vreme bude lepo kad stignemo.

KRIS: Od svega što bih ja voleo, vreme se najniže kotira.

DAVID: Pa normalno kad se stalno menja, pa ono koje ti se sviđa svakako mora da dođe.

KRIS: Pravi engleski razgovor.

DAVID: Pokušao sam da izbegnem filozofiranje, a sad ti i distanca smeta.

KRIS: Premoren sam.

DAVID: Kako li se ponašaš u kući kad ti poso loše ide?

KRIS: Ne očekuješ valjda da ti odgovorim?

DAVID: Izvini ovog puta, ali očekujem.

KRIS: Izvini ti, ali ovog puta ćeš ostati kratkih rukava.

DAVID: Šta ti je, što si tako stegnut ko da si ceo u gipsu? Pitam te tek onako, da o nečemu pričamo. Možeš slobodno da lažeš, ko zna da li ćemo se ikad više sresti.

KRIS: Lagao bih već uveliko, ali bojim se da bi me kao psiholog prozreo, a onda bi mi bilo neprijatno.

DAVID: Psiholog nikada ne bi sagovorniku pokazao bogatstvo spoznaje, da sagovornik ne bi promenio taktiku i vratio proces na početak.

KRIS: Proces lečenja?

DAVID: Ne, proces smeštanja u ludnicu! Šalim se, proces određivanja karaktera. Zar je to greh?

KRIS: Zavisi da li taj neko želi da mu odrediš karakter ili ne.

DAVID: Pa šta imamo u tvom slučaju?

KRIS: Ne.

DAVID: OK. Pravi si paranoik.

KRIS: O, počeli smo da se šamaramo dijagnozama.

DAVID: Da je tako, zamisli koji bih tek ja bolesnik bio, ako bih sedeo sa paranoikom u kolima. Spavaj, ti bar ne moraš da voziš.

KRIS: Mnogo ti hvala, ali moram da vodim računa da ti ostaneš budan.

DAVID: OK. (Počinje da pevuši neku nepoznatu melodiju, možda je sam izmislio. I on je gotov od umora, ali se kamuflira. Pošto ga Vaš pisac poznaje – bodri se razmišljanjem o jelima koja mu je pripremila supruga.)

V

Poslednja etapa dugog puta obavezno je najduža. Ćutanje je još više proteže, a reči su ponekad toliko slabe da ne mogu ni da razmaknu vilice, a kamoli da ispadnu iz njih. Dešava se, međutim, da je na jednom tasu čupanje reči, a na drugom život. Kris to dobro zna. A David još bolje.

DAVID: Pa druškane, u kakvim se krugovima krećeš?

KRIS: U bezveznim, licemernim.

DAVID: OK. Ne zanimaju me imena nego odnosi.

KRIS: Vrlo je prosto. One koje preko dana viđaš poslovno, uveče viđaš privatno. Hermetična sredina, stručna terminologija, uvek isto.

DAVID: Prija ti to?

KRIS: Naviko sam, ali mislim da bi mi više prijala promena. Ovo danas je baš bilo osveženje.

DAVID: Verujem ti. Svaki čovek povremeno poželi da izađe iz mašine.

KRIS: Imao sam ja utočište, ali sad je to prošlost.

DAVID: Ljubavnica?

KRIS: Ma jok, drugar iz detinjstva. S njim sam umeo lepo da se opustim i ne mislim ni o čemu.

DAVID: Nešto mu se dogodilo?

KRIS: Otpisao sam ga. (Kraća pauza.) Izneverio me. Kad smo renovirali stan, nije se uopšte ponudio da pomogne. Kao momci smo voleli da krečimo i bavimo se stolarijom. To nam je bilo vrsta druženja. Ali gospodin se prehladio. Jaka stvar. Ja bih bre, mrtav ustao da se njemu nađem. Jednostavno sam prestao da ga zovem.

DAVID: Možda se i on uvredio što se nisi interesovao za njegovo zdravlje.

KRIS: Nije baš toliko bio bolestan.

DAVID: Otkud znaš?

KRIS: Eto tako, znam.

DAVID: Nešto nisi ubedljiv. Možda si tih dana bio loše volje, pa se prelomilo na nedužnom čoveku.

KRIS: A otkud ti znaš da je nedužan?

DAVID: Zato što si reko da ti ne bi postupio kao on da si bio na njegovom mestu. Šta to znači? Ne možeš da mu oprostiš što je drugačiji od tebe?

KRIS: Nije tačno.

DAVID: Nego?

KRIS: Promenio se.

DAVID: Pa zar je svaka promena loša?

KRIS: Ne znam, ja cenim karakterne ljude.

DAVID: Pa svi ljudi imaju neki karakter. Misliš dosledne?

KRIS: Da, dosledne.

DAVID: I kad bi neko bio dosledan u lošim postupcima, više bi ga cenio da ostane takav, nego kad bi shvatio da greši i promenio se?

KRIS: Ne bih, naravno, ali to sa ovim nema veze.

DAVID: Neću da se mešam, ali mislim da su prijatelji dragoceni i da se za njih treba boriti čak i kad to deluje besmisleno. Često se dešava da se bliski ljudi razidu i načisto prekinu kontakt. Kad ih posle nekog vremena pitaš šta je dovelo do toga, ne mogu da se sete. Eto potvrde koliko su ti sporovi glupi. I potvrde da su najčešće izgovor za nešto drugo. A u celom životu, samo prijatelje biramo. Porodice, pretpostavljeni, vreme, sve nam je to nametnuto.

KRIS: Istina je da mi opasno nedostaje. (Zavaljuje glavu na naslon sedišta.) A oni koje ti voziš? Ima manijaka, a?

DAVID: Bez njih ništa. Jedan mi je prošle godine ušao na Banjici i tražio da ga odvezem do železničke stanice. Nije baš bio pravi manijak. Delovao je simpatično, mada malo smeteno. Kad smo stigli, repetirao pištolj i prignječio mi vratnu žilu. Tražio pare i dao sam mu sve što je bilo u kaseti. Lepo mi je zahvalio i tresnuo vratima. Nisam imao kad ni da se prepadnem. Kolega sa stanice je primetio da se nešto čudno dešava i pozvao policiju. Brzo su stigli. Uhapsili su ga dok je ulazio u voz. Dugogodišnji sitni lopov sa oružjem bez municije.

KRIS: Ja bih se sledio. Ali sigurno ima i lepih doživljaja.

DAVID: Pa, pre bi se reklo čudnih. Takvo je vreme. Pre dve nedelje me je na primer, zaustavila žena i pitala da li mogu da je odvezem do kuće za svinjski papak. Prvo je uopšte nisam razumeo, ali ispostavilo se da živi relativno blizu, a pošto je bilo kasno, plašila se da ide sama. Bila je švorc, pa mi je ponudila jedino što je imala. Odradio sam svoje, a ona je izvadila taj svinjski papak iz neke kese i pružila mi ga. Posegnuo sam da ga uzmem, ali kad sam video da nije umotan, iscepao sam parče novine i tek tada ga prihvatio.

KRIS: Imaš, kažeš, i stalne mušterije?

DAVID: Pa reko sam ti već za onog što redovno ide u pozorište. Imam i jednog koji je uzeo broj mog mobilnog da ne bi svakom vozaču objašnjavao da ne voli da priča. Zove me par puta nedeljno. Ne pokupim ga uvek na istom mestu, ali ga svaki put ostavim ispred iste zgrade. Baš u petak, vozim jednog nepoznatog i on se javi. Pitam nepoznatog da li bi mu smetalo da povežemo i mog prijatelja, pošto nam je usput i on reče da nema problema. Dođosmo do

željenog mesta, moj takozvani prijatelj uđe u auto i primetio sam da je zapanjen. Tad je počelo da se dešava nešto čudno – jedan kaže – »Koliko je sati«, drugi isto – »Koliko je sati«. Prvi – »Nije važno«, drugi – »Nije važno«. Onaj prvi je samo dobacio da idem na staro mesto i nastaviše celim putem. Izađoše ispred zgrade i obojica platiše celu vožnju.

KRIS: Danas stvarno ima svega. Još malo pa smo stigli.

(To je poslednje što je nevidljivi posmatrač čuo. Dremnuo je, činilo mu se, na delić sekunde, a kada je pogledao, mesto suvozača bilo je upražnjeno, a na njegovom mestu je sedela neka blajhana opajdara.)

Preklinjem Vas, dajte mi još jednu šansu! Danonoćno ću pratiti osobu koju budete odabrali za glavnog junaka. Neću više biti ovako neozbiljan, časna reč.

LEON

I

Vidim sjajnu krljušt. Odmaknem se malo, kad ono, zmaj, okrenut bočno. Šacnem levo, šacnem desno, nigde travke da se sakrijem. Neprimetno započnem prizemljavanje jer sam pomislio da me neće primetiti ako budem ležao, ali osetio je da se nešto menja i ufiksirao me. Iz očiju mu sevaju laseri u svim bojama spektra. Tad shvatim da je dobar. Poče da priča nemuštim jezikom, ali sam razumeo da treba da ga uzjašem da bismo poleteli. Sagledah ga, bio je ogroman. Rekoh mu to na maternjem, srpskom jeziku, a on predloži da me proguta jer mu je utroba već puna malih ljudi koji su bezbedno smešteni. Zaprepastih se. »Ajde krele, sedam sati«, cimala me šveca, inače divljakuša. Jedva sam se opasuljio. Ustanem, umijem se, a onda se ponovo položim na krevet. Setim se sna i definitivno đipim. Osećam beskrajnu moć, pa kontam nešto - stalno su u opticaju biografije slavnih ljudi, možda ću bre i ja da budem poznat. Neću da kojekakvi izmišljaju gluposti o meni. Ja ću od danas sam o sebi da pišem, ono što hoću i ono, kad me ne bude mrzelo.

Džikljanje brkova, mutiranje, srednja škola – prvi dan, ma zabole me. Učionica odvratna, okrećena u belo, bezdušna. U zadnjoj klupi prazno mesto – fala bogu! Pogled očaravajući, pravo u sliku aktuelnog predsednika u drvenom ramu. Stolica standardno neudobna. Pored mene degenerik, mini varijanta, crna kosa. Iznenada me odmeri. Osmeh domaćinski, usta obišla glavu šest puta. Oči kao zvezde umočene u zelene čamce od stakla, nekako vodnjikave. Strava u podnošljivim granicama. Šestarom već urezao nadimak u klupu. Pouzdan način za obeležavanje teritorije, kao kad pas zapišava. Čitam... »Princ«. Mislim se brate, ako si ti princ, ja sam onda Pera detlić. Ma dobro, važno da je zadnja klupa, za ostalo – daj šta daš. Princ ispruži ruku, malo podužu za njegovo telašce, ja pružih svoju i predstavih se. Mislim, šta sam drugo i mogao? Pitam se da li je trebalo da iskoristim to što me niko nije poznavao i dam sebi neki moćan nadimak, ali šta je, tu je.

Čas upoznavanja. Kazna u obličju razredne. Lice srozano, prizor nepreporučljiv. Istoričarka, a to mi je baš oduvek bila želja. Mene bre zanimaju ratovi u praksi,

a ne spakovani u neakve lekcije. Čim me je prozvala pitala je da li sam Jevrejin. Htedoh da je ščepam za onu kozju gušu, tako snažno da joj isteram jezičinu i farove iz tintare. Objasnio sam joj da se zovem Leon zato što je sedamnestog novembarskog dana, kada sam se rodio padala kiša meteorita iz sazvežđa Lava, a otac mi je astronom. Kroz zube sam, gusto kao pastu, propustio da je tačno petstota osoba kojoj to objašnjavam. Nije čula. Onda sam dodao i da je neobrazovana guska.

Ekipa nije loša, dosta ženskog sveta, takozvani kokošinjac. Ne gubim vreme, počinjem osvajanje. U startu su mi obezbeđene dve koje su se došaptavale i smejuljile kad sam ulazio. Tako one iskazuju dopadanje, ali ja sam stari lisac. Malo ću sad da se pravim da me ne interesuju. U srednjoj školi, najmanje je bitna škola. Bar ja tako kapiram stvari. Najvažnije mi je da provalim ko je faca, ko je u mom fazonu i kako se najefikasnije pali iz škole. Pošto sam u tim stvarima tata, neće mi biti potrebno mnogo. Okolnosti me navode da počnem od onog kržljavca što sedi između mene i prozora. Časkamo malo i gle čuda – mali je opasan poznavalac mučki. Ja bre mislio odma da ga otpišem. Ispade da je Ema u pravu sa onim njenim da se otrov krije u malim bočicama. (Ema je žena koja me rodila.) Nego, preopteretio sam se školom. Ne treba joj baš toliko moj pažnje. Pametnije bi mi bilo da iskoristim još ovo malo lepih dana što je ostalo od jeseni.

Evo Andrije. (To je čovek koji me napravio.) Ušo je u sobu da čuje kako sam proveo dan. Iznenađen je što me zatiče nad sveskom. Misli da radim domaći i neće da bekne da me ne bi prekinuo, a pojma nema da žvrljam o njemu. Pravim se blesav, baš me zanima dokle će da stoji. Pobeže mi. Ladno. Koji lik. Mogo bi da riknem, ali 'ajde da mu ne kvarim radost. Nek misli da se trudim bar dok se ocene ne pojave.

Zaboleše me oči. Ako se ispostavi da ću morati da nosim teglare, nema šanse da pročitam ili napišem, vala ni jedno slovo do kraja života, pa makar radio u kanalizaciji. Ionako nemam ambicije da ćapim Nobela.

II

Vikend u mojoj porodici znači: ručak kod baba i deda i nedelja ćutanja. Da bi Andrija i Ema bili sami kad su se venčali, Andrija se uselio kod Eme, a njeni roditelji kod njegovih. Starci se i sada dobro slažu. Dede su pecaroši, a babe

brinu o domaćinstvu. Od sve dece imaju ukupno nas devetoro unučića. Pošto nema stola za koji bismo svi mogli da sednemo, babe aranžiraju, kako same kažu, švedsku trpezu. Hrana koju njih dve spremaju je boli glava. Svi se redom ožderemo kao prasci. Posle dugotrajnog procesa jela, vriska i cika malo uminu. Ja obavezno naglasim da sam se prejeo toliko da me boli stomak i odem u klonju. Tamo zapalim jednu jer to najviše volim posle jela. Pušim već dve godine. Moji znaju, ali kao ne mogu da prihvate. Foliranti, puše više od mene. Izgleda da nije strašno kad ti je dete pušač koliko je strašno da to nekom kažeš. U klonji postoji prozorče, tako da sve može da ostane u tajnosti. Kad izađem odande, muški deo družine već uveliko raspravlja o politici, a ženski posprema. Ma kako se provodili, svi moramo da isparimo iz stana do osam uveče jer babe prate seriju. To rade iz kreveta. Ne znam koja je serija u pitanju. Pre nego što odemo, svima ćušnu po novčanicu u džep. Zato što su puni ko brod. Oni koji su došli kolima odbace one koji nisu. Sledi najgore. Povratak na petnesti sprat solitera. Molitva za ispravan lift. Često je u kvaru. Mladić bi stigo do cilja kao starac. Vučen zemljinom težom, pun stomak je teg koji samo otežava i usporava. Dobro, nekad lift i radi.

Nedelja. Ema je slikarka i zabranila nam je da pričamo tim danom da bi morali da se izražavamo likovno. Telefon je takođe isključen. Hoće da vidi da li smo nasledili njen talenat i ako jesmo, da podstakne njegov razvoj. Nasuprot očekivanjima, razvili smo vrstu pantomime sličnu jeziku gluvonemih jer talenat izgleda nismo nasledili. Bezveze mi je sve to, ali bar svi misle da su Andrija i Ema ludaci i zavide mi. Čini im se da je kod nas sve lako. a vrlo je teško. Možda bi ovakav vikend nekom bio uživancija, ali kad se nešto dešava planski i redovno, ja to prosto ne mogu da podnesem. Inače ne podnosim ništa obavezujuće – školu, kragne, zatvorene prostorije. Odmah počnem da se gušim i čuka hoće da se oslobodi tela.

Potpuno sam zaboravio da je ponedeljak i da imamo kontrolni iz matiša. Da sam se setio, ne bih došo. Nema veze, Princ ima puškice, daće mi da prepisem. Žao mi ga. Dobar je i snalažljiv, ali neugledan. Moraću da ga naučim da puši i pije, da i on postane neko u društvu. Preživeli smo kontriš pa smo rešili da se počastimo tako što ćemo šmugnuti sa poslednjeg časa. Zašli smo u haustor, desetak metara levo od škole. Ponudim mu pljugu, ali on okleva. Kaže, ostavio je. Videćemo. Normalno da nije ostavio u godinama kad većina tek počinje, ali ume da povuče. Sve više mi se sviđa. Još ćemo i postati najbolji ortaci. Silazi neka drndara i preti što smo tu. Pa dobro, ima i drugih mesta za sedenje. Ali, Princ ima neke obaveze. Koje li taj obaveze ima? Garant priprema neku prevaru. Ma, zabole me.

Kasno je. Gledam film. Čujem Lunu kako šapuće u hodniku. (Ona je prvo dete mojih roditelja. Starija je od mene šest puta dvanest plus četiri meseca. Rođena

je 21. jula. To je datum kad je čovek prvi put stupio na Mesec. Osim toga, ime je dobila i zato što je u noći njenog rođenja Mesec nad Beogradom bio pun. Kažu da će oni koji se rode tih noći biti bogati. Ja stvarno ne mogu da rizikujem i budem fin prema toj kravi zbog nekog rekla-kazala.) Ustanem i kao krenem ka kuhinji. Pritajim se kod zidića koji je deli od predsoblja i usredsredim se na Lunin šapat. Ženska je trudna. Opa, nisam ni znao da se vucara sa nekim. Opsovah. Mnogo psujem, ali u govoru. Ovako nema svrhe jer psovke koristim za rasterećivanje od napetosti. E, ta sve krije od mene. Ala će se Ema i Andrija oduševiti kad im bude saopštila novost. Njih bre i danas oslovljavamo imenima jer se osećaju suviše mladima da bi bili roditelji. Kako li će primiti vest da će postati baba i deda? Ja bogami to majmunče neću da šetam. Ma šta da šetam, valjda će se buduća majka preseliti kod izabranika. To bi mi čak bilo i draže nego da abortira. Najviše bih voleo da se porodi u nedelju ujutru, pa da ne može da saopšti do ponedeljka. Možda bi Ema u tom slučaju shvatila besmislenost ćutanja. Neću da je otkucam. Nek se sama muči da im kaže. Sva sreća da se tako nešto nije meni desilo. Ko zna kakav bih otac bio. U stvari, znam. Ako bi imao dete drugačije nego što sam zamislio, sigurno bih ga ostavio. I njega i ženu koja ga je rodila. Nema šanse da bih robovao nekome koga nisam izabrao, to bi me gušilo, a pre svega, ne biram ni devojke. Nijednoj ne mogu da odolim.

III

Blizu parkića, podalje od škole, našli smo Zastavu 128. Narandžasti krš. Bez šoferšajbne. Bez prednjih vrata. Nije baš neka zamena za haustor, ali poslužiće. Tu pijemo. Princ i ja. Izvadili smo sva sedišta osim vozačevog. Tako ima više mesta. Na otvore smo prilepili delove cirade kojom je krtija bila pokrivena. Da niko ne vidi da smo tu. Zovemo ga »sklonište«.

Volim kad sam pijan, ali mi se ne sviđa da pijem. Nemam živaca da čekam. Potežem samo kratka pića. Unučiće, uglavnom. I sa ostalim stvarima je isto. Sve volim da znam, ali ko će to da uči? Kad vidim da je knjiga debela, nema sile da je taknem. Bolje mi leže sličice, karikature, aforizmi i tako to. Andrija kaže da imam uličnu pamet. Ma, važno da sam pametan, a kakva je ta pamet, šta me briga. Strava sam kad cirkam. Nisam agresivac. Osim kad mi neko zvoca. Povremeno u sklonište privodim primerke ženskog sveta. Princu ne smeta. Samo dok on ima gde da cugne. Pričamo o svemu. Naročito o zimi koja dolazi. U skloništu svakako nećemo biti. Žešća muka.

Uskoro će početak poslednjeg časa. Kod razredne. Srozane kamile. Trebalo bi da stignemo. Da vidi da smo prisutni. Da je lakše ubedimo da nas drugi profani upisuju jer nas mrze. Ako se navuče. Ali kad se čovek uletvi, shvati da su sve to sitnice. Da je glupo trzati se zbog njih. Da nikome ne mora da polaže račune. Da je slobodan. I da može sve. Neupućenima je teško da ukapiraju. Zato sa njima ne mogu da podelim ovu radost. Moram da sačekam da mi izvetri pre nego što se vratim kući. Bože, zašto uopšte moram da se vratim? A da, nemam kintu za nova zadovoljstva. Pa dobro, ajde i to da obavimo. Care, care, gospodare, koliko ima koraka do cilja? Bezbroj mišjih, znao sam. Jedan, dva, bla, bla, bla... Gde li mi je ključ? Ključ? Ključ? A ključ, evo ga u ruci. Ali ključ je i u bravi. S druge strane. Šta ćemo sad? Ništa, neko već prilazi da otvori. Andrija. Kao da mu nešto nije potaman. Ema – uplakana. Šta je bre ovo? Došo sam kasnije, pa šta sad? Još malo pa ću biti punoletan. Ovi drame jer misle da propadam. Ja propadam? Glupost. Ja bre idem da spavam. Mrtav sam. U hodniku čujem da Luna nije trudna. Lažna uzbuna. Eto ti sad. Sve mi propade. Ma nek se nose svi!

Glava cepa, uh! Neću u školu. Idem u sklonište. Evo ga i Princ. Smislio je kako da popravim ocene. Baš mu hvala, ocene me toliko potresaju! A nek priča, dobroduško. Ionako mu je stalo više nego meni. Osnovaćemo, kaže, bend. On će da svira bubnjeve, ja gitaru, a na najbližu srednju muzičku ćemo da zalepimo oglas da tražimo ženski vokal. Zvaćemo se "Zuo zuo je«. To na kineskom znači domaći zadatak. Rekla mu ortakinja što ide s nama u razred. Pokazala mu i rečnik. dobro de, aj sad da promenimo temu. Ali on ne prestaje. Potrudio se da sve razradi. Nešto ga gledam, pa se pitam – da li ovaj uopšte spava? Nemam kud. U oglasu smo napisali da zainteresovane devojke stanu ispred trafike pored škole i da kao znak raspoznavanja u ruci drže notnu svesku. Srećom, izgleda da je oglas delovao neozbiljno, pa se pojavila samo jedna. Odmah je pristala. To je najbolja varijanta. U sklonište dolazimo opremljeni. Lora nosi glas i sluh, ja gitaru, a Princ tekstove i lonče u koje udara da bi dao ritam. Već zamišljam naslov u novinama »Čuveni bubnjar Princ lupao u lonče«. Što se tiče tekstova, to su glavni podaci iz raznih lekcija koje je on sklepaio tako da se rimuju. Tvrdi da se rima lakše pamti. U skloništu imamo kasetofončić i prazne kasete i tako snimamo. Koji demo? Ovo je za demo ultra zaostalo. Zezanje neviđeno, a ni Lora nije loša.

Princ je čudo. Stvarno su mi sve one gluposti ušle u glavu. I sve manje idem u školu i sve više pijem, a popravljam ocene. Svi su zadivljeni. Ne ostavljaju me na miru. Dogovorili smo se da im sve kažemo, pa ako i oni hoće, nek kupe kasete. Sad svi traže kasete! Pa, polako ovčice. Ne možemo mi tako brzo da presnimavamo. Lova uglavnom pljušti. Lora nam je savršen alibi. Ako neki profan ukeba kasetu, neće po glasu moći da prepozna nijednu učenicu iz naše

škole. Pročuli smo se i u drugim krajevima. Ali, da ne uzlećemo mnogo. Nećemo od ovoga večno zarađivati. Čak i ako se ovima ne isplati da snimaju gradivo na prazne kasete, nove generacije mogu da kupuju od njih. Bolje da napravimo i par pesama za žurke, pa kad smo već stekli kakvu-takvu slavu, smo da promenimo sadržaj. I ime, naravno. Princ sad opušteno može da kupi neki polovni bubanj.

IV

Promene temperature podnosim bolje od ostalih. Zovu me Leon debelokožac. Koža mi je stvarno postala krokodilski debela. Valjda od tuširanja vrelom, skoro kipućom vodom. Uopšte ne mogu da se setim kako sam se naviko na to. Koristi mi da lakše zaspim. Nisam od onih što idu u kupatilo pre odlaska na posao ili u školu. Meni je brate, najvažnije da legnem čist. Samo ja znam šta sve radim preko dana. I da nije tako, opet bih isto. U koliko bi sati inače trebalo da ustanem? Neka, hvala. Oblačenje mi je najgluplja tekovina civilizacije. Što baš čovek mora da se oblači? Druga bića ne moraju i šta im fali? Mene bre odeća guši. Zatvara mi pore i usporava me, a to mrzim. Jednom ću se izboriti za golotinju. Za povratak prirodi.

Rasanio sam se. Na putu do mučionice zabaviću se bajanjem u sebi. Ako radi lift, neće me pitati fiziku. Lift ne radi! Što baš danas, majku mu pokvarenu! Dobro, idemo dalje. ako pređem ulicu pre ovog auta, neću dobiti keca. Ako me zgazi, šta me briga za fiziku. Bravo, neću dobiti keca! Oće li školi već jednom proći rok? Ne mogu više!

Običan dan. Profan fizike nije došo. Zgazio ga auto. Pa ovo je neverovatno! A ipak se dogodilo! Možda će jednom i Lora biti moja. Rastura me. Prava je morska sirena. Izazovna, a opet – kao ženska neupotrebljiva. Znam da mi radi isto ono što i ja radim drugim devojkama. Ali to što znam, ništa ne pomaže. Idemo na žurku kod Ušketa. Lora, Princ i ja. Nosim tamburu, a Princ nek peva sa njom ako se ukaže prilika. Ljudi su pomanitali. Stalno nešto slave, ali super je. Na žurkama duvamo. U krug. Uzimam sve što mi dođe pod ruku. Dok se ne obesvestim. Svaki put. Moram da znam koliko mogu da podnesem. Sad je stvarno dosta. Uopšte ne znam da li sam pijan, trezan ili sanjam. Ne, probudio sam se! Ali gde? Dobro, prvo da razgrnemo maglu da bi raskrčili put pogledu. Čija su bre ovo tela? Sad da nađemo kupatilo. Zdravim okom vidim da u onom drugom imam nešto kao slinu, a na krajevima kamenac. Sad da se umijemo.

Seti se Leone! Ajde, napregni se! Znam. Lora, Princ, žurka. Što ne mogu da se umijem? Požar! Imbecilu, gde su ti prijatelji?! Ugašen. Dva reda psovki. Ono što su nekad bili šporet i iznad njega aspirator, liči na čeljusti, spojene garavom i razvučenom žvakom. Ajde narode, ustajte. Ma ajde više! Oćete da se potrujete ugljenmonoksidom? Lora mora kući. Ja bogami ne moram da je pratim. ne znam bre ni gde sam. Princ još manje. Aj malo da sednemo na žardinjeru ispred zgrade. Diši duboko. Jutarnji vazduh je najbolji. Evo je neka matorka. Sad će da nas očisti odavde. Pazi šta ti kažem. Znaš kakve smo sreće. Pazi neće. Šta ona brine kako smo. Ne poznaje nas. Tako loše izgledamo? Garant nema nikog gore. Pa šta nam može? Dvojica smo. Uostalom, ne bi trebalo da je rospija. Pustila nas je da sami odlučimo da li da se popnemo. Možda joj je dosadno. Bolje kod nje nego kući. Ako počne da guši, odma se pokupimo i zdravo. Već sve spremila. Prilično je hitra. I postavila je doručak. Otkud je znala šta ćemo odlučiti? I da smo gladni? Ma ko je ta žena i šta oće? Kaže da je već bila u prodavnici i da nas je videla kako izlazimo sa jednom devojkom i jedva stojimo. Tačno. Samo što je devojkica otišla. Kaže da je normalno da ljudi pomažu jedni drugima. Od nas očekuje da se i mi nađemo nekom kad bude potrebno. Ko zna. Možda se i nađemo. Raspituje se šta radimo. Princ odgovara. Meni je zanimljiviji burek. Nastavlja da se raspituje. Sve više i više. Prokopala je do skloništa. Princ joj priča o bendu, a ona se podmlađuje. Reče kako se zove. tetka ta i ta. Znam samo da je neko levo ime. Čudi se što ne snimamo uvek u kući. Pa sad, ko bi tetki objašnjavao da osim zadovoljstva stvaranja postoji i zadovoljstvo uništavanja. Samouništavanja, u našem slučaju. Princ laže da uslovi nisu svaki put odgovarajući. Glumac za Oskara. A tetka! Ima stotinu karata u rukavu. Kaže, višak joj je jedna ogromna prostorija koju može da nam ustupi. Izdavala je nekoj studentkinji iz Subotice, ali ta je otišla. Prihvatamo. Šta bismo mogli da izgubimo?

Tetka traži samo da obavestimo svoje. To bar nije problem.

Dolazimo kod tetke svakog dana. Lora se još uvek neće. Donosimo opremu i za stvaranje i za ono drugo. Tetka nikad ne ispituje. Zadovoljila se prvog dana. Hrani nas. Baš je fina. Napravili smo joj pesmu. I šta je žensko? Plače.

Svoj sam čovek. Punoletan. Nemam neke određene planove. Istražujem droge. Pomalo. Uglavnom halucinogene. LSD može da prođe, ali izneverio je očekivanja. Psilociblin i meskalin nigde ne mogu da nađem. Švercujem se uz Princa. Andrija i Ema ga vole jer mi je pomogo da popravim ocene. Misle da me je sačuvao od razvratnog života. Nikad se ne bune ako znaju da idem s njim. A s njim idem uvek. Najčešće kod tetke. I to im je simpatično. Ništa ne slute. Tetka danas putuje u Prag.

Rešili smo da se preselimo u njen stan. Moram da spakujem i neku knjigu. Nek veruju da škola neće trpeti. Šta li ćemo da jedemo? Na Emu je navalila inspiracija. Ne izlazi iz ateljea. Luna jedino ume da ispeče krompir. A kako ga peče, bolje da čovek bude gladan, nego bolestan. Ma, ima i Princ kevu. spremiće nam ona. Koja bi majka pustila dete da ode negde nezbrinuto? Osim Eme.

Kako dobar osećaj! Sami! Slobodni! Mogli bi da pozovemo društvo. Nek svako donese piće i šta nam više treba.

Koja ludnica. Nema pravih reči za ovo. Uh, kao da posustajem. Dobro, samo treba da se smestimo u neko ćoš. A ovaj Princ ko nenormalan. Šta mu je? Što taj nikad ne prilazi devojkama? Da nije peder? Čoveče, a ja godinama super s njim. Šta ako je bacio oko na mene? Moraćemo to da raščistimo čim svane. Koliko li je bio veliki karavan koji je ovuda prošao? Ojadili su nas za klop. Princ kaže da nije važno. On ne mora da jede. Ionako piše pesme za naš novi bend. A kad piše, kaže, ne može da jede. Usta mu služe da iz njih izlaze reči. Ne sme da ih zatrpava hranom. Nije peder. Uvredio se. Ženske ga ne privlače jer su nekako slabašne i osetljive. Zanima ga da oseti moć. Ali vidim da se dobro razume sa Lorom. Možda njen glas ima neku moć. Ne baš veliku. Ne toliku da bi Princ poželeo da mi je preotme. Ne bi ni ona bila s njim. Ja joj bolje ležim. Šteta što neće da se useli kod nas. Andrija me zove. Kaže, primio je poziv da se javim u vojni odsek. Ubiće ga Ema. Ako ikad izađe iz ateljea. Jedino će Luna da uživa. Možda ovih dana shvati kako je bez mene pusto. Princ se propisno uzbudio zbog Andrijinog poziva. Sve nas čeka isto. I ovo sad, zbog toga je postalo drugačije. Pravimo mrak pesme. Ali ne treba ženski vokal. Vala, udenućemo ga, makar nam to bilo poslednje. Zovemo se »Mačje oko«. Ribe seku vene. Baš smo face.

Tetka se vratila. Ništa ne kaže što smo tu. Sviđa joj se novi bend. Ma dobro, njoj se ionako sve sviđa. Samo nek ona uživa.

Srozana kamila traži da ostanemo posle časa. Hoće da čuje kako zvuči to što radimo. Došla maca na vratanica. Tri godine nam nije dala da zucnemo, a sad kad smo propevali, promenila ploču. Pa dobro, nek čuje. Ali kako? Da donosimo opremu samo zbog nje, to ne dolazi u obzir. Da je vodimo kod tetke – isto. Ona misli da je najbolje da nam obezbedi svečanu salu u školi. Nek dođe ko hoće.

Koji blam! Al ajde. Ko nam je kriv kad smo uopšte pristali da pričamo s njom o tome.

Mravinjak. Ako sad useremo motku, završili smo za sva vremena. Daj da nešto drmnemo pre svirke, pa šta bude. Blaga nesvestica. Ako znam šta se dešava, ubio me bog. Svi izgledaju oduševljeno. Dobro je. I razredna je zadovoljna. Kaže da sutra ne moramo u školu ako smo iscrpljeni. O-ho, šta ja to vidim? Neku ljudsku osobinu? Baš joj hvala za saglasnost. I onako nismo hteli da dođemo.

Prekid filma. Kao da je bilo neko drugo vreme kad sam poslednji put bio svestan. Međutim, siguran sam da istoriji ništa nije promaklo. Princ priča o maturi. Srozana traži da nastupamo na maturskoj večeri. Super. Nećemo morati da se maskiramo u pingvine. Šta ima veze, proći će i to. I prošlo je. Sledi pakao. Tako bar deluje. Ema mi je sredila preko nekih prijatelja da idem u Merilend. Da studiram ekonomiju. Ekonomiju! Da bih izbegao vojsku. Engleski natucam. To mi se čini gorim nego vojska. I naviko sam na Princa. On će u Niš. Auto jedinica. I Loru sam skoro obradio.

Subotnji ručak kod baba i deda. Specijalan zbog mene. Svi specijalno raspoloženi. Kao da sam bre zlikovac, pa se raduju što idem. Kinta u džepu. Dva soma. Dolara.

Ovu autobiografiju ne nosim, mada ću nastaviti da je pišem. Nema potrebe da se tamo zeznem i počnem da čitam o onome što je bilo. Neću da robujem nostalgiji. Biće i tamo važnih stvari. Ništa osim njih neće postojati. Nedelja ćutanja.

Ž I V K A

I

Živka Spiridonović, 76 godina. Mogla bih reći da sam iz stare srpske porodice, iako u toj porodici niko sem mene nije dočekaao starost. Verujem da me je zaštitilo ime.

Da, ja sam Srećko Bobić, autor onih dela koja čitate u lektiri. Šta da kažem, objavila sam i roman potpisan pravim imenom, ali nije bio zapažen. Ovako je mnogo lakše, ljudi vas ne prepoznaju i ne zapitkuju. Možda niste znali, ako niste pisac, ali te pojave definitivno gase inspiraciju. Neki kritičari smatraju da postoji očigledna razlika između »muškog« i »ženskog« pisma. Ne samo da to smatram besmislicom, već sam i ličnim primerom dokazala suprotno. Moguće je pisati bilo šta i bilo kako. Pisanje je slično glumi, zahteva poistovećivanje sa likovima, osim ako ne nameravate da pišete samo autobiografije, a u tom slučaju ste više narcis nego pisac.

Kako sam počela da pišem? Pokušaću sažeto da odgovorim. Kad sam bila devojčica roditelji su me upisali u školu folklora. Prethodno su me pitali da li hoću i pristala sam. Pozlilo mi je već za vreme prve probe jer nisam stigla da doručkujem, a pošto su svi skakali i znojili se, prostorija je neopisivo vonjala. Pretvarala sam se da mi je važno sve što se tamo dešava, ali pošto sam potpuno prebledela, učiteljica me je zamolila da sednem i pažljivo posmatram vežbe. Odmah mi je bilo bolje, a najbolje sam se osećala kada sam izašla iz tog podruma. Tada sam shvatila da do tada nisam shvatala važnost čistog vazduha. Časove folklora više nisam pohađala. Nemam ništa protiv tradicionalnih igara, cenim i izradu narodnih nošnji, ali kad razmišljam o toj umetnosti uvek se nekako gušim.

Moja jedina želja bila je da sviram klavir. Nisam znala da nemam sluha, pa sam stalno vežbala prstima po stolu. Mama i tata u početku nisu obraćali pažnju, ali ja sam uporno pričala o klaviru. Otac je došao s posla jednog prolećnog poslepodneva i umesto da ruča, pozvao mamu u njihovu sobu. Rekao je da je u muzičkoj radnji u Alaskoj ulici prodaju instrumente za relativno pristupačnu

sumu novca. Mama je predložila da sačekaju da se završi školska godina i da mi zbog odličnog uspeha kupe pianino jer bi on zauzeo najmanje mesta i jer je to za početnika sasvim dovoljno. Osećala sam da mi sreća raste i izlazi kroz svaku poru na koži i mnogo sam se namučila dok sam glumila da ništa nisam čula. Nekoliko nedelja kasnije mama mi je naložila da se lepo obučem jer treba nešto da pogledamo. Lepo je za nju imalo samo jedno značenje – bela haljinica sa lila karnerima, bele čarapice i salonke. Lepo je za mene značilo nešto sasvim drugo – živahnih boja, veselo, ali pošto je mama smatrala da nisam imala ukusa za odevanje, takve stvari mi nikad nisu ni kupovali. U svakom slučaju, »nešto« što je trebalo da vidimo, bio je klavir. Kad sam ga ugledala, počela sam da urlam u sebi. Vrištala sam – »Eto vidiš Živka, uspela si zato što si toliko želela!« Roditelji su razgovarali kao da nisam bila tu. Zaključili su da se ne isplati ulagati u tako ozbiljan instrument jer ja ionako nikad ne završavam ono što započnem, tako je bilo sa folklorom, biće najverovatnije i sa svim ostalim, a ako mi budu ispunjavali sve želje, mogla bih da postanem razmažena što bi stvarno bilo ružno. Cela vasiona urušila se u meni. Spolja sam i dalje bila poslušna devojčica koja je mirno izašla iz radnje. Ono što se uistinu dogodilo, bilo je da je dok smo dolazili, mama videla divan nameštaj za dnevnu sobu u prodavnici preko puta. Kako je bolelo saznanje da nemam prijatelja. Bolelo je toliko da je oduzimalo snagu za samosažaljenjem. Ni Bog me nije voleo, a toliko su svi hvalili njegovu dobrotu. Odlučila sam da ja postanem novi bog od koga će zavisiti svetovi, a te svetove ću sama stvarati jer mi se nije sviđao ovaj u koji su me uvalili. Ipak, nisam umela da zamislim ništa izvan postojeće predstave o sebi. Dok sam razmišljala kako da ostvarim plan, ugledala sam staru pisaću mašinu na vitrini. Ne znam otkud nam, a koliko se sećam, niko je nije koristio. Zadivljujuće je bilo što je kucanje toliko ličilo na sviranje klavira, barem za laika. U početku mi nisu dozvoljavali da se »igram«, ali pošto za to očigledno nije postojao određen razlog, vremenom su popustili. Pisanje je prvih dana bilo iscrpljujuće. Nisam znala gde se koje slovo nalazi, ruke su me bolele, ali sve je to postalo beznačajno jer sam stvarala razdragane svetove pune klavira. Običan hobi. Kad sam ušla u dvadesetu i zaposlila se, imala sam već pozamašnu gomilu materijala. Eto, to je uglavnom odgovor – postala sam pisac zato što nisam našla pravi način da postanem pijanista. Pretpostavljam da biste me smatrali neozbiljnom ako bih Vam rekla da je stari, dobri Sokrat naučio da svira liru u sedamdesetoj.

Živka Spiridonović, udovica i majka dva dečaka poginula u saobraćajnoj nesreći. Neću Vas opterećivati istorijom stradanja širom porodičnog stabla, to sam naučila da posmatram kao neminovnost, ali kad je reč o porodici koju sam sama stvorila, priznajem da sam bila sigurna da je bilo šta loše nemoguće. Izabrala sam muža koji se zvao Srećko (znate me pod tim imenom), a njegova porodica pravi je primer zdravlja i dugovečnosti koju je meni (do tada sam se već uverila) garantovalo ime. Bila sam ubeđena da ako je bog i postojao, mogao je uticati samo na ono što je stvarao, a pošto sam ja kao mala stekla nezavisnost od njega, delovalo je logično da će ono što ja budem stvarala zavisiti samo od mene. Takvo mišljenje omogućilo mi je nekoliko divnih godina. Da sam bilo kada posumnjala da se moć ne nalazi kod mene nego kod boga, ne bih se usudila da stvorim porodicu ili da se u bilo kom času opustim. Paradoksalno je što se čovek najviše trudi i uzbuđuje zbog onoga na šta ne može da utiče, možda baš zato što ne može.

Žarko i Darko, moji sinovi koji su tada imali šest i pet godina, jako su se radovali odlasku na more. Poslednjih nekoliko dana bili su stvarno dobri, inače izuzetno nemirni. Odlučili smo da putujemo u septembru da bismo izbegli previsoke temperature i mnoštvo turista. Izabrali smo Trogir i ka odrednici se uputili kolima. Srećko je vozio, na mestu suvozača bila je torba sa hranom, a deca i ja smo sedeli pozadi. Stalno su me nešto zapitkivali, a putovali smo već tri sata. Shvatala sam da su bili uzbuđeni, ali nisam imala snage da beskrajno odgovaram. Zažmurila sam na sekund i učinilo mi se da čujem pištanje, kao da imam povišen pritisak, ali onda sam čula Srećka da viče » Držite se za tatino sedište! « i više se ničega ne sećam. Kad su me osvestili, sva trojica su bila mrtva, ja sam samo doživela šok, telesnih povreda nije bilo. U policijskoj stanici su mi objasnili da je vozač kamioneta iz suprotnog smera izgubio kontrolu nad vozilom, prešao na stranu puta kojom smo mi išli, udario u levu stranu našeg auta, produžio malo napred i zaustavio se tek pošto je udario u stenu. I on je poginuo.

Groblja ne podnosim. Ima u njima nečeg licemernog, leševi se raspadaju i smrde, a na površini cveće, unutra mrak, napolju i Sunce i sveće. Onda, o nekom grobu brinu najviše dve ili tri generacije, a posle toga postaje ruglo. Odlučila sam da moji najmiliji budu kremirani - to mi nekako deluje čistije – i odlučila sam da urne držim u stanu. Verovali ili ne, to je zakonom zabranjeno, ali uspela sam zahvaljujući podmitljivosti pojedinaca i bogatstvu koje se od svih predaka slivalo meni. Bila je to u neku ruku akcija »mrtvi za mrtve«. Srećkova familija prekinula je kontakt sa mnom, valjda nisu mogli da mi oprostite što sam preživela. To mi je izgledalo sasvim ljudski, verovatno bih se i sama slično

ponela u njihovoj situaciji. Uglavnom, bar su oni koji su mi najviše značili uvek bili pored mene.

Crninu nisam nosila, taj i slični običaji potpuno su besmisleni – kao da se žali odećom, a ne dušom i kao da posle godinu dana bol prestaje kada crnina bude skinuta. Možda je za osudu, ali htela sam da moj bol odmah prestane, zato je, između ostalog nisam ni nosila. Osim toga, nikad nisam bila taj vriskavi, impulsivan tip, čime se ponosim jer takav način skretanja pažnje smatram nedoličnim. Verujem da osećanja treba odmeriti potpuno sam, da publika nije ta koja treba da im daje značaj. Najbolji argument za ovaj stav pruža mi iskustvo koje pokazuje koliku cenu plaćaju ekstrovertne osobe. Oni koji poznaju njihova osećanja neizostavno ih zloupotrebljavaju i to onda kad ekstrovertne osobe apsolutno ne očekuju nikakve udarce.

Gadila mi se pomisao da bi iko mogao da me sažaljeva, zato sam uvek nastojala da delujem snažno. Ponekad se dešavalo da prođem pored neke poznanice ili komšinice kojoj se nasmešim u znak pozdrava, ona odgovori klimanjem glave, a onda čujem kako govori prijateljici »To je ona Živka koja je sve izgubila, pričala sam ti. Ja ne bih podnela, mora da je strašno biti sam na svetu.« Znam, niko to ne može da razume, ali ja i dalje volim život.

Da bih uspešno kontrolisala držanje kod kuće sam trenirala plakanje dva puta dnevno. Suza je uvek bilo dovoljno, a treninzi su bili neophodni da se ne bi izlivala u okolnostima kad to nije bilo poželjno. Ujutru sam vežbala discipline »četvorostruki tok« i »suza suzu stiže«, a pred spavanje »pad s preponom« (treba ležati okrenut na stranu i slati suze na jastuk, ali preko nosa, a zatim se okrenuti na drugu stranu i ponoviti vežbu) i »punjenje ušiju« ili »leđni stil« (što podrazumeva zatvorene kapke ili zurenje u određenu tačku). Postavila sam i upijače ispod očiju, u slučaju da suze budu nestrpljive dok odem do toaleta.

Posle nekoliko meseci tuga je zatražila novi oblik, baš kao što i umetnost opstoji tragajući za novim formama.

III

Živka Spiridonović, predsednica D.B.-a ili Društva boraca. Društvo je otvorenog tipa, tako da ne bih mogla da kažem koliko tačno ima članova, ali onako, otprilike, dve stotine, možda malo manje. Osnovala sam ga pre osam godina, već sam bila penzionerka.

Program podrazumeva borbu za zdravlje. Zdravlje, međutim, ne smatram faktorom koji utiče na dužinu života. Ubeđena sam da svako živi tačno onoliko koliko mu je određeno, ali da život treba ispuniti kvalitetom, a ne svakodnevno se mučiti radi preživljavanja. Naš moto je dakle, »bolje sprečiti nego lečiti«. Aktivisti su isključivo zdravi ljudi različitih uzrasta i profesija. U pojedinačnim stavovima ima neslaganja, ali Bože moj, nismo sekta. Ograničenje postoji utoliko što oni koji se razbole moraju napustiti Društvo. Njihov ostanak je neprihvatljiv jer ne primamo bolesne, a bolesne ne primamo jer nismo nikakvo kvazi lečilište ili dobrotvorna institucija sažaljivog osoblja. Ništa drugo nije obavezujuće. Nalazimo se u ogromnom potkrovlju iznad mog stana. Kupila sam ga za tu svrhu i testamentom zaveštala svima koji budu zainteresovani da nastave rad. Prostor ima dve stotine kvadratnih metara i dušu. Uredili smo ga bez ičije pomoći i izgleda gotovo kao vrtić. Zidovi su ofarbani različitim bojama, a na njihovim središnjim delovima zalepljeni su ili prikaceni crteži, fotografije i tekstovi. Imamo petnestak stolova neujednačenih veličina, oblika i boja i mnogo stolica, mahom na rasklapanje.

Raspored sastanaka ne postoji. Dolazi ko želi i može, a inicijativu može dati bilo ko, samo je potrebno da se obrati meni. Ja ostalim članovima pošaljem pismene pozive ili (ako me mrzi da poziv fotokopiram, kovertiram i šaljem) zovnem desetero kojih se prvo setim, a oni preuzmu obavezu da obaveste ostale.

U borbi za zdravlje koristimo sva raspoloživa sredstva – sport, meditacije, zdravu hranu – samo ne farmaceutske proizvode. Najmanje jednom mesečno širom sveta se održavaju kongresi i skupovi koji sa više aspekata proučavaju zdrav život. Redovno šaljemo delegate koji prisustvuju svakom od njih.

Organizovani smo tako da nas svaki put predstavlja neko drugi. Redovno dobijamo pozive za svaki međunarodni skup, a ponekad i sami pozivamo stručnjake. Možda će Vam biti zanimljiv podatak da sarađujemo i sa vaspitačicama iz ekološkog vrtića »Nova nada« koji se nalazi na Vračaru.

Ostvarili smo dosta kontakata. Među nama ima sportista, bibliotekara, umetnika, travara, pa čak i lekara. Izveštaji koje donose sa simpozijuma uvek izazovu burne reakcije. Baš je nedavno druženju prisustvovao onaj novinar Filip Antić. Zaključio je da smo neozbiljni jer je izlagač bio nepristojno prekinut tihim blebetanjem koje je jedva primetno preusmereno ka obedovanju. Verovatno je gospodin očekivao da smo bolesno opsednuti zdravljem, ali mi smo isto samo ljudi. Predavanje je do kraja izloženo već sledećeg dana, ali gost nas tada nije počastio svojim prisustvom.

Odaću Vam tajnu, ali pod uslovom da ostane tajna? Ne izgledam ovako dobro samo zbog brige o zdravlju. Još kao devojka plašila sam se starosti, a u određenim godinama, kao što je i normalno, počela sam da primećujem bore. Recite sami, možete li da zamislite nešto ružnije od smreškane babe? A kad

kažu ono - vidi kakva je, a bila je lepotica. Sad, strah sam po sebi nije mogao mnogo da učini da nije bilo informacije. Nekoliko meseci pre osnivanja Društva bila sam u Kaliforniji, čisto da vidim kakva je pošto pre toga nikad nisam bila. Neću da detaljišem, uglavnom, tamo sam upoznala ženu koja je izgledala neverovatno mlado za svoje godine. Pored nje sam se osećala oronulo i počela sam da gubim samopouzdanje. Da bih zaustavila taj proces, počela sam da lažem i predstavljam se dvadeset godina starijom nego što sam bila, pa su i mom izgledu počeli da se dive. U međuvremenu sam se zbližila sa tom Lilen Dauner, te mi je poverila da je za njen izgled zadužen doktor Piter Sloun. Uputila me je u detalje i još istog leta podvrgla sam se zahvatu. U ovom trenutku u telu imam preko 23 metra zlatnih niti, njihovo uvlačenje pod kožu je vrsta estetske hirurgije. Naravno, kad je osoba zdrava i imućna ili, kako je moj otac voleo da kaže, dobrodržea i dobrostojeća, lako je brinuti o izgledu. I eto, vraćamo se na početak priče, da bismo mogli da mislimo o izgledu neophodno je konstantno održavati zdravlje... Mi u Društvu za svaki sastanak pripremamo hranu. Specijalitet kuće su jela sa lekovitim biljem koje koristimo preventivno. Ako ste zainteresovani, pridružite nam se kad se budemo okupili sedeći put, jedino, ne znam kada će to biti.

IV

Živka, pogledaj se. (Oblači spavaćicu i staje ispred velikog rustičnog ogledala u predsoblju.) Odlično izgledaš. Nemaš razloga za brigu. Novinarka koja dolazi je mlada. Ako je preko telefona delovala pristojno, verovatno je takva i uživo. Imaš mnogo životnog iskustva, nećeš ostati bez teksta, običan razgovor, ništa strašno. Uostalom, ti si najizdržljivija žena koju znam. Ako osetiš uznemirenost, udiši vazduh duboko i polako i smeštaj ga u trbušnu duplju. Već si se uverila da je to siguran način da situaciju vratiš pod kontrolu, ako kojim slučajem izmakne. Na kraju krajeva, ovo je tvoja kuća, ako te bude pitala nešto o čemu ne želiš da pričaš, možeš da je izbaciš, samo budi fina. Ne zaboravi ljubaznost bez obzira na njen stav. Vrlo je važno da ostaviš dobar utisak. Osmeh je izraz pozitivnog stava. A sad se nasmeši jer imaš sve o čemu mnogi sanjaju i zaroni u snove o onome što nemaš. Čeka te značajan dan i treba da ga dočekaš spremno. (Osmehuje se svom kostimiranom odrazu u ogledalu i odlazi da spava.)

V

Dobar dan. Drago mi je, Živka. Izvolite u dnevnu sobu. Može sok? Kafa? Sigurni ste? Kako želite. Oleg mi je ostavio poruku da ste javili za promenu termina. Recite, šta Vas zanima. Kako? Sigurni ste da nije u pitanju neka greška. Možda biste mogli da pozovete urednika i proverite zašto Vas je poslao ovde. Ne želim da Vas uvredim, ali moj život je takva riznica zanimljivih tema, prosto je nelogično da Vas interesuje baš ono sa čim nemam skoro nikakve veze. Jeste li znali da posedujem najveću kolekciju šešira u zemlji? A kakav mi je tek herbarijum šiblja kojim ukrašavam šešire. Bavim se i humanitarnim radom. U redu, u redu, ako Vam samo moja verzija nedostaje da biste završili reportažu, ispričaću Vam. Mogu da računam na Vašu diskreciju iako ste novinar? Dobro, ovako je to bilo. Olega i Leona znam još iz vremena kad su bili školarci. Zbrinula sam ih jednog prohladnog jutra kad su stvarno izgledali bolesno. Sprijateljili smo se i pošto sam imala višak prostora, često su dolazili. Bavili su se muzikom. Izuzetno talentovani mladići. Trudila sam se da im ne smetam da ne bi prestali da dolaze. Ipak mi je bilo ugodnije da ne budem sama. I u mom životu to je bio jedan od najlepših perioda. Olega su zvali Princ i ako obratite pažnju, primetićete da u njegovom držanju zaista ima nečeg dostojanstvenog. Imali su neku igru ponavljanja cele rečenice koju onaj prethodni izgovori. Tako su ostalima onemogućavali da stupe u njihov svet dok su stvarali. Kad su završili gimnaziju, Leon je otišao u Ameriku da studira i više se nije javljao. Oleg je služio vojni rok u Nišu. Ponekad je slao razglednice. Kad se vratio, došao je da me vidi. Rekla sam mu da sobu može da koristi i dalje ako mu za nešto bude potrebna. U početku je pisao nešto, pretpostavljam pesme, ali je prestao da se bavi muzikom. Počeo je da se priprema za prijemni ispit na nekom fakultetu, ali je odustao jer se zaposlio kao bankarski službenik. Posao mu je naporan, pa od tada dolazi jednom ili dva puta u toku nedelje. Ne ulazi u sobu. Sedi sa mnom i uvek jede. Kaže da kuvam bolje od njegove majke. Postali smo izuzetno bliski, mada uglavnom ćutimo. Pre dve godine smo se venčali. Naravno, samo na papiru, dovoljno sam stara da bih mogla da mu budem baba. Predlog je bio moj, to je jasno. Osoba ovakvog renomea želi da zna ko će naslediti njenu imovinu i pre svega, želi sama da odluči o tome.

Sve je imalo neki ustaljeni ritam dok se pre jedno mesec i po dana Oleg nije pojavio ovde sa Leonom. Toliko sam se obradovala da sam ostala bez glasa u bukvalnom smislu reči. Da li možete da poverujete da je Leon sedeo u taksiju u koji je Oleg ušao? Vratio se u Beograd dva meseca pre toga. Dobio je američko državljanstvo, ali je oženjen Srpkinjom. Ima sina od šest godina. Nije više mogao da izdrži tamo. Kockao se. Ali eto, ima tu diplomu, trebalo je da se uozbilji ovde. Zaposlio se privremeno kao radnik u obezbeđenju. Dugo smo pričali, pa sam otišla da legnem. A i htela sam malo da ih ostavim nasamo, ionako se sve čulo. Leon je javio sestri da neće doći. Ko bi rekao da muškarci mogu biti toliko osećajni. Činilo se kao da su u svim ljudima tražili jedan drugog, a da su u međuvremenu izgubili sebe. Tužno, zaista. Oleg je tražio da mu Leon pripremi dokumentaciju da bi pokušao da ga zaposli u struci. Pre mesec dana ponovo su došli zajedno. Rekli su da neće ostati ceo dan jer Leon mora da radi. Povukla sam se da im ne bih smetala i počela da obrađujem neki materijal o zdravoj hrani. Zveckali su čašama i kao da su počeli drugačije da zvuče. Odjednom sam prepoznala te dečачke glasove i shvatila da su se za vreme školovanja opijali ovde. U svakom slučaju, to se sad nije moglo promeniti, pa nije ni bilo vredno nerviranja. Međutim, postajali su sve glasniji i bilo je očigledno da se svađaju. Leon je navaljivao na Olega da mu priča o Lori, a ovaj ga je ubeđivao da ništa ne zna. Mislim, ja sam bila raspoložena da svakome izađem u susret, ali ne i da zbog toga ispaštam. Buka mi je smetala, pa sam ustala da intervenišem. Kao da sam na trenutak ogluvela, a ispred zgrade sam videla čoveka koji je pao i baru krvi koja se istog časa stvorila ispod njega. Šta da Vam kažem, Leon se razljutio, potegao pištolj, Oleg je skočio da mu ga istrgne, potukli su se, pištolj je opalio i kroz trpezarijski prozor pogodio nesrećnika. Da je hteo to da izvede, sumnjam da bi uspeo. Tragično je što je čovek bio dobronamernik, uputio se grdnik ovamo, da donese Leonu fasciklu sa dokumentima koja je ostala u njegovom autu nekoliko dana pre toga. Neki taksista.